

9747

3 KMM

4-99

916/1 #1412
ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

1.1
Ա. ԿՈՒՐԵԼԼԱ

ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԻԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԻ
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՈՒՐՎԱԳԻԾ

Թարգմ. Ռ. ԴԱՇՏՈՅԱՆ

ԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1927

3 հմմ
4-99

1927

29.05.2013

1 DEC 2006
24 SEP 2006

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

3 KM
4-99

Ա. ԿՈՒՐԵԼԼԱ

ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԶԻՈՆԱԼԻ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՈՒՐՎԱԳԻԾ

Թարգմ. Ռ. ԴԱՇՏՈՑՍԵՆ

Պետական Հրատարակչություն. — Յերեվան, 1927

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Յերիտասարդական Կոմունիստական Իստեր-
նացիոնալի պատմությունը կարելի չէ քննել
միայն վորպես ժամանակակից բանվորական
շարժման պատմության մի մասը: Կոմյերիտական
Իստերնացիոնալի սկզբնավորությունն ու զար-
գացումը սերտ կերպով կապված են միջազգային
բանվորական շարժման հեղափոխական վոգու-
աճման և պրոլետարական ավանգարդի՝ ռեֆոր-
միզմի կապանքներից ազատագրվելու պատմու-
թյան հետ:

Բայց և այնպես Կոմյերիտական Իստերնա-
ցիոնալի պատմությունը միևնույն ժամանակ մի
բոլորովին նոր գլուխ է կազմում բանվորական
շարժման պատմության մեջ: Կոմունիստական
պատանեկական կազմակերպությունները ստեղծե-
լով՝ պրոլետարիատն ստեղծեց կազմակերպության
ու պայքարի նոր ձև:

ԿԻՄ-ի հիմնադրման մոմենտից պայքարող
հեղափոխական պրոլետարիատի մեծ բանակին

ավելացավ մի նոր սովորաթիվ ու շատ կարևոր
ուղղմական բանակ եւ:

ԿԻՄ-ի զարգացումը կարելի չէ ըմբռնել ու
հասկանալ համաշխարհային բանվորական շարժ-
ման մեջ հետպատերազմյան շրջանում կատար-
ված փոփոխութիւնների խոշոր պրոցեսսի շրջա-
նակներում միայն: ԿԻՄ-ն ու նրա բոլոր սեկցիա-
ներն ամենասերտ կերպով կապված են այդ
պրոցեսսի հետ փոշ միայն իբրեւ լոկ պասսիվ, այլև
փորպես նրա ակտիվ մասնակիցներ:

Ուշադրութեամբ քննելով կոմյերիտմիու-
թիւնների ու նրանց միջազգային կազմակերպու-
թիւնների կատարած գործը, ուշադրութեան առ-
նելով նրանց մասնակցութիւնը բանվոր դասա-
կարգի բոլոր խոշոր ճակատամարտերում, մենք
չենք կարող չնկատել, փոր աչտեղ միաժամանակ
կատարվում է փորոնումն կազմակերպութեան ու
գործունեութեան նոր ձևերի՝ բանվոր դասակար-
գի այս նոր՝ դասակարգային ինքնագիտակցու-
թեան չեղող շերտերի—նրա չերիտասարդ սերունդի
համար:

Կոմունիստական պատանեկան շարժման
այս կրկնակի բնույթը դժվարացնում է նրա պատ-
մութիւնը գրելու գործը: Կազմակերպութիւն-
ները զարգացումն ու շարժման առանձին պրո-
բլեմների խորացումն աչտեղ կատարվում են փոշ

այնպես հասարակ ձևով, ինչպես այդ կատարվում
է բանվոր դասակարգի այլ կազմակերպութիւն-
ների մեջ, փորոնք իրանց թիկունքում ունեն
արդեն զարգացման չերկար շրջան:

Առանձնապես դժվար է ներկայացնել ԿԻՄ-ի
զարգացման ճիշտ պատկերը միութեանական կոմ-
յերիտականների համար: Համամիութեանական
Լենինյան Կոմյերիտմիութեանը ծնվել է կատա-
րեչապես հասունացած կոմունիստական կուսա-
կցութեան ներկայութեամբ ու զարգացել է պրո-
լետարական զիկտատուրայի պայմաններում հա-
մարչա թե բոլորովին համաչափ տեմպով, այդ
պատճառով նրա պատմութիւնը գրելը շատ ա-
վելի հեշտ է, քան ԿԻՄ-ի մնացյալ սեկցիաների
պատմութիւնը: Համ ԼԿՅԵՄ-ը մեղ տալիս է
պատկերը մի կազմակերպութեան, փորը թեև
սերտորեն կապված է չեղել չերկրի և կոմկուսա-
կցութեան քաղաքական կյանքի հետ, բայց հիմ-
նականում զբաղված է չեղել իր ուրուշն պատա-
նեկան խնդիրներով: Պատանեկան այդ խնդիր-
ները նախորդ սահմանազծված են չեղել քիշ
թե շատ պարզորոշ կերպով. նրանց աստիճանա-
կան զարգացումն ու ավելի լայն կիրառումը կա-
տարվել է չերկրի ընդհանուր զարգացման հետ
զուգընթաց, կոմկուսակցութեան զեկտարու-
թեամբ:

Այնինչ ԿԻՄ-ի կապիտալիստական չերկըր-
ներում գտնվող մյուս բոլոր սեկցիաների պատ-
մությունը մեզ տալիս է մշտական մակընթացու-
թյունների ու տեղատվութունների պատկերը:
Յերիտասարդական միությունների զարգացումն
այստեղ չենթարկվում է կապիտալի ու աշխա-
տանքի միջև մղվող հեղափոխական պայքարի
ուժեղացմանն ու թուլացմանը, պայքարող պրո-
լետարիատի մասնակի հաղթությունների և պար-
տությունների ազդեցությանը: Պատանեկան կազ-
մակերպություններն այստեղ հաճախ ուժեղ կեր-
պով մասնակցում են Կոմինտերնի դեռ բալլի-
կացման ճանապարհին գտնվող սեկցիաների ներ-
քին քաղաքական տարաձայնություններին: Կա-
պիտալիստական չերկրների պատանեկան առան-
ձին կազմակերպությունների զարգացումը, վեր-
ջապես, վերոշվում է նաև պատանեկան շարժման
բաղմազան տրագիցիաներով: Նախահեղափոխա-
կան շրջանի կոմունիստական պատանեկան կազ-
մակերպությունների միասնական բնույթի ստեղ-
ծումը կարող է տեղի ունենալ միմիայն այդ
տրագիցիաների հաշվառման հիման վրա:

Միջազգային կոմունիստական պատանեկան
շարժումը մինչև աժմ ել դեռ չի գտել վոչ ժա-
մանակ և վոչ ել անհրաժեշտություն՝ քննելու իր
պատմության բաղմազան ու խճճված թելերը:

Մինչև աժմ ել դեռ գոյություն չունի ԿԻՄ-ի
մի պատմություն, վերի մեջ լիակատար կերպով
նկարագրվեր բանվորական հեղափոխական շարժ-
ման այս նոր ողակի աստիճանական զարգա-
ցումը: Հավանորեն նման պատմություն չի գրվի
դեռևս չերկար ժամանակ: Այդ պատճառով մենք
ստիպված ենք առաջիմ բավականանալ միայն
անցքերի քիչ թե շատ ճշգրիտ ժամանակագրա-
կան շարադրանքով:

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
ԺԱՄԱՆԱԿ

Նախապատերազմյան շրջանի բանվորական շարժումը գտնվում էր ռեֆորմիզմի ազդեցության տակ: Շնորհիվ գաղութներից ստացած դեր-շահութաների, կապիտալիստներին հաջողվել էր բանվոր դասակարգի վերին շերտերի համար ստեղծել նշույթական աճապիսի դրույթուն, վորով նրանք անջատվել էլին պրոլետարիատի լայն մասսաներից: Այդ պատճառով էլ այդ վերին շերտերի, այսպես կոչված բանվորական արխատուկատիայի շահերը սերտ կերպով կապված էլին տիրապետող դասակարգի շահերի հետ:

Բանվորական արխատուկատիան չէր ձգտում պրոլետարական հեղափոխության, բանի վոր փորձը նրան ցույց էր տվել, վոր նա կապիտալիստական կարգերում էլ կարող է իբր թե հասնել իր դրույթյան բարվոքմանը: Պրոլետարիատի այդ վերին շերտերը նախապատերազմյան շրջանում ղեկավարում էլին բոլոր բանվորական կազմակերպությունները: Սրանց միացած էլին սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունները և

արհշարժման ղեկավար տարրերը, վորոնք վորպես պետական և բաղադային պաշտոնյաներ, բանվորական խոշոր կազմակերպությունների քարտուղարներ ու ակտիվ աշխատողներ կամ քաղաքային ինքնավարությունների ու պարլամենտների անդամներ, ավելի ու ավելի էլին հարազատանում բուրժուազիայի ապպարատի հետ: Ահա այս չերկու տարրերը սոցիալիստական կուսակցություններին և պրոֆմիություններին առաջնորդում էլին բուրժուազիայի հետ համագործակցելու ուղիով, հակահեղափոխական ուղիով:

Համաշխարհային պատերազմը, վորի ընթացքում պատերազմին մասնակցող պետությունների պրոլետարիատը զնում էր մեռնելու «իր հարազատ» բուրժուազիայի շահերը պաշտպանելու համար, այդ համագործակցության բարձրագույն կետն էր: Համաշխարհային պատերազմի հետևանքներից մեկն այն չեղավ, վոր տապալվեցին այն հիմքերը, վորոնք անհրաժեշտ էլին բանվորական արխատուկատիայի գոյության համար: Պատերազմի հետևանքով առաջացած ընդհանուր փլուզումը պահանջում էր չերկրի շտապ վերականգնում և կապիտալիստներին ալևս հնարավորություն չէր տալիս պահելու արտոնյալ բանվորների այդ խմբակներին: Փրոնտներում ու գործարաններում բանվորներն ու գյուղացիներն սկսեցին խորհել այն մասին, թե վորպիսի խաբեչություն են չեն-

թարկված չեղել: Նրանց հիասթափությունն ու զժպտիւթյունները գնալով աճեցին և վերջացան 1917 և 18 թվերի մի շարք խոշոր ապստամբություններով: Այս ապստամբությունները վոչ միայն պատճառ դարձան վորոշ չերկրների պարտության, այլև խորապես ցնցեցին նույնիսկ պատերազմից հաղթող դուրս չեկած չերկրները:

Հեղափոխական այս վերելքի ընթացքում սոցիալիստական կուսակցությունների ներսում զորեղացավ հեղափոխական ուսմունքին հավատարիմ մնացած փոքրիկ խմբակների ազդեցութիւնը: Սրանք խմբակցին ուսական բալլչիկներին կուսակցության շուրջը, II Ինտերնացիոնալի միակ կուսակցության, վոր հավատարիմ էր մնացել հեղափոխական մարքսիզմի սկզբունքներին:

Հեղափոխության այսպիսի զարգացման պրոցեսում տեղի ունեցավ նաև պատանեկան շարժման հեղափոխական վերելքը:

Մինչպատերազմյան շրջանում պրոլետարական չերիտասարդութիւնը, բնականաբար, չեր կարող ոգտվել այն «բարիքներից», ինչով ոգտրվում էր պրոլետարների վերին շերտի մի փոքրիկ խմբակը: Իմպերիալիստական շրջանն աշխատավոր չերիտասարդության համար անողոր շահագործման ու ճնշումների մի շրջան էր նրա կյանքի բոլոր ասպարեզներում: Նախապատերազմյան շրջանում չերիտասարդութիւնն ավելի լայն

չափով, քան չերեկից, արդունաբերության մեջ էր քաշվում վորպէս սեպտործ և անվորակալ բանվորութիւն: Գնալով աճում էր խոշոր արդունաբերության մրցումը մանր արդունաբերության հետ, վորի հետևանքով ուժեղանում էր շահագործումը մանր ձեռնարկատերերի ու վարպետների կողմից: Այս ձեռնարկներում աշխատող չերիտասարդ բանվորութիւնը իր կաշու վրա զգում էր մրցման հետևանքները: Միաժամանակ նոր ու նոր պատերազմների համար պատրաստվող բուրժուազիան աշխատում էր դալրոցական կյանքում շշմեցնել ու բթացնել այնտեղ սովորող բանվորների վորդիներին. չէ՞ վոր անհրաժեշտ էր նրանցից պատրաստել հայրենիքի ու հավատի համար հոժարակամ կռվող քաղաքացիներ: Բացի այդ, բուրժուազիան ստիպված էր տարեցտարի ավելացնել այն չերիտասարդ բանվորների և զուղացիների թիվը, վորոնք բանակ ելին կոշվում միլիտարիստական վերամշակման համար:

Քանի վոր ռեֆորմիստական կուսակցութիւններն ամենևին չեկին հոգում պրոլետարական չերիտասարդության մասին, այլ, ընդհակառակը, ամեն կերպ աշխատում ելին խեղդել նրա մեջ ինքն իրան պաշտպանելու ամեն մի ձգտում, այդ պատճառով ինքնըստինքյան առաջ չեկան առանձին, բաղմատեսակ ինքնուրույն պրոլետարական

յերիտասարդական կազմակերպություններ, փո-
րոնք և դարձան ժամանակակից կոմյերիտական
միությունների նախորդները:

Դասակարգային ինքնազիտակցության յեկող
և արթնացող յերիտասարդ բանվորներն իրանց
կաշվի վրա անմիջականորեն զգում ելին կապիտա-
լիստական շահագործման ու ճնշումի հետևանք-
ները: Նրանք բանվորական արտոնյալ արխատո-
կրատիայի հետ վոշ մի ընդհանուր բան չունեյին:
Նրանց գիտակցութունը թունավորված չէր ուե-
ֆորմիստական յերկարամյա քաղաքականությամբ:
Նրանք ամենեկին կապված չեյին բուրժուական
պետության ու նրա ապալարատի հետ:

Գործարաններն ու ֆաբրիկաները նոր մուտք
գործած բանվորների աչա նոր շերտերի առաջա-
վոր մասի վրա պատերազմը, բնականաբար, ու-
նեցավ ավելի անմիջական ազդեցութուն, քան
սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունների ու
պրոֆմիությունների վրա:

Ռեֆորմիստական բյուրոկրատիայի ստոր դա-
վաճանութունը թեև ուժեղացրեց ձախակողմյան
խմբակների ազդեցութունը կուսակցությունների
և պրոֆմիությունների ներսում, բայց այդ ազ-
դեցությանը յենթարկվեց միմիայն մտածող բան-
վորների փոքրամթիվ մասը, այնինչ պատերազմի
նախորդին գոյութուն ունեցող պատանեկան

կազմակերպություններն ամբողջովին անցան ուղ-
աղղիցիայի կողմը: Պատանեկան կազմակերպու-
թյուններին ռեֆորմիստական կուսակցությունե-
րից բաժանող վիճը պատերազմի սկզբից գնալով
ավելի ու ավելի սկսեց մեծանալ: Պատանեկան
կազմակերպություններն սկսեցին հեռոնետե ա-
վելի ու ավելի կազմակերպչորեն և քաղաքակա-
նորեն ինքնուրույն միությունների բնույթ ըն-
դունել: Յերիտասարդության ակտիվութունը,
մանավանդ պատերազմի ու միլիտարիզմի գեմ
մղվող պայքարում, ավելի ուժեղացավ: Ամենուրեք
յերիտասարդությունն սկսեց մասնակցել բանվո-
րական շարժման տակտիկական հարցերի առթիվ
առաջացած դիսկուսիային և ամենուրեք արտա-
հայտվեց հոգուտ ձախակողմյան ուղաղղիցիոն
խմբակների: Միջազգային պատանեկան ամբողջ
շարժումը բաժանվեց յերկու խմբերի — ինտերնա-
ցիոնալիստների և սոցիալ-պատրիոտների: Այս
վերջին խմբին հարեց պատանեկան կազմակեր-
պությունների աննշան մասը, վորը հեռոնետե
սկսեց ավելի փոքրանալ և թուլանալ: Ինտերնա-
ցիոնալիստական խմբերն ուժեղացնելով իրանց
կազմակերպությունները, ձգտում ելին ստեղծել
միջազգային մի կենտրոնական ղեկավար մարմին,
վորի դերն ու նշանակութունը շատ ավելի խո-
շոր պետք ե լիներ, քան հասարակ փոստարկղի
պարտականութուն կատարելը:

Այն միջոցին, յերբ պատերազմը բոլորովին քայքայեց հասակավոր բանվորների Իստերնացիս-նալը և սկզբում բանվորական շարժման մեջ առաջ բերեց մի չտեսնված քառս, վորի միջից միայն հետագայում աստիճանաբար ծագեց նոր հեղափոխական Իստերնացիոնալը, պատանեկան կազմակերպությունները, ընդհակառակը, պատե-րազմի ազդեցությամբ սկսեցին առաջ գնալ իրանց միջազգային հեղափոխական միությունն ստեղծելու ճանապարհով:

Այս հանգամանքը վորոշակի նկատվեց 1915 թվի գարնանը Բերն քաղաքում գումարված պատանեկան կազմակերպությունների միջազգային միության առաջին կոնֆերենցիայի ժամանակ: Այդ կոնֆերենցիան գումարվելու հարցը բարձրացրել էին 1914 թվի աշնանը Իտալիայի, Շվեյցարիայի և Սկանդինավիայի կազմակերպությունները:

Կոնֆերենցիային մասնակցում էին տասն առանձին յերկրների բազմաթիվ անդամներ ունեցող միությունների 16 պատգամավոր: Ներկայացված էին Իտալիայի, Բուլգարիայի, Շվեյցարիայի, Նորվեգիայի, Դանիայի, Հոլանդիայի և Շվեյցարիայի սոցիալիստական յերիտասարդական ամենախոշոր կազմակերպությունները: Ներկա էին նաև Գերմանիայի սոցիալիստական յերիտասար-

դության փոքրամասնության պատգամավորները և լեհական ու ռուսական սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունների ներկայացուցիչները: Այս վերջին յերկու յերկրներում հատուկ պատանեկան կազմակերպություններ գոյություն չունեին, յերիտասարդությունը միացած էր կուսակցության շրջանակներում: Բացի Գերմանիայից, լեհաստանից և Ռուսաստանից, ընդամենը ներկայացված էին 34000 կազմակերպված յերիտասարդ անդամ ունեցող կազմակերպություններ: Սակայն կոնֆերենցիային մասնակցող կազմակերպությունների թվով չի սպառվում կոնֆերենցիայի սկզբունքներին համակիր կազմակերպությունների ցուցակը: Շատ միություններ, վորոնք տեխնիկական կամ այլ պատճառներով չէին կարողացել ուղարկել իրենց ներկայացուցիչներին, հենց 1915 թվի ընթացքում իրանց համերաշխությունն էին հայտնում Բերնում ընդունված վորոշումներին:

Այս կոնֆերենցիան կարելի է համարել կոմյերիտական Իստերնացիոնալի ծննդյան օրը, և նրա նշանակութունը գլխավորապես ընդունված վորոշումների մեջ չէ: Այդ վորոշումները գլխավորապես վերաբերում էին յերկրորդական ու հատկապես կազմակերպչական հարցերին: Զուտ քաղաքական խնդիրների վերաբերյալ գո-

յություն ուներ նույնիսկ վորոշ անորոշություն։
Որինակ, աչն հարցին, թե ինչ սկզբունքային
վերաբերմունք պետք է ունենալ դեպի պատե-
րազմը, կոնֆերենցիայի մեծամասնությունը պա-
տասխանեց լիակատար զինաթափման պահանջով։
Կոնֆերենցիայի հիմնական ելությունն իր ար-
տահայտությունը գտավ աչն ճառերի մեջ, վորոնք
մեկ անգամ ընդմիշտ վերջ ելին դնում պատանե-
կան կազմակերպությունների չեղոք քաղաքակա-
նությանը։ Կոնֆերենցիայի կողմից Կարլ Լիբկնեխ-
տին, Ռոգա Լյուքսեմբուրգին և ռուսական Պե-
տական Դումայի հինգ բալլչևիկ պատգամավոր-
ներին ուղարկած վողջուններն աներկմիտ ցույց
տվին, թե ում հետ է գերադասում զնալ սոցիա-
լիստական պատանեկան կազմակերպությունների
միջազգային միությունը։

Կոնֆերենցիայի ամենակարևոր վորոշումն,
անկասկած, սոցիալիստական պատանեկան կազ-
մակերպությունների միջազգային քարտուղարու-
թյուն ստեղծելն էր։ Քարտուղարության գլուխ
անցավ ընկ. Մյունցենբերգը, վորը պատանեկան
կազմակերպությունների ինքնուրույն քաղաքա-
կան գործողությունների գաղափարի ջերմ պաշտ-
պանը և նրա չեռանգուն առաջավոր մարտիկնե-
րից մեկն էր։ Աչն հարցերը, վորոնք չեյին վճռվել
Բեռնի կոնֆերենցիայում, սկսեցին վճռվել

քարտուղարության կողմից։ Սոցիալիստական պա-
տանեկան կազմակերպությունների միությունը
սկսեց գործել վորպես միջազգային միասնական
մի կազմակերպություն, վորն իր կազմի մեջ
մանող բոլոր միություններից պահանջում էր
անպայման մարտական կարգապահություն։ Նա
կազմակերպեց միջազգային լաչն կամպանիաներ և
վորոշ դիրք ընդունեց միջազգային բանվորական
շարժման բոլոր հարցերի վերաբերմամբ։

Միջազգային քարտուղարության գործունե-
յությունը զժբախտաբար շուտով ընդհատվեց նրա
քարտուղար ընկ. Մյունցենբերգի բանտարկու-
թյան պատճառով։ Նրա հաջորդ ընկ. Տրոստը
նույնպիսի չեռանդ չունեցավ։ Միայն Գերմանիայի
նոյեմբերյան հեղափոխությունից հետո, չերբ ընկ.
Մյունցենբերգը բանալից ազատվեց, շարժումը նո-
րից կենդանացավ։ Այդ ժամանակ չենթադրվում
էր քարտուղարությունը տեղափոխել Գերմանիա։
Սակայն Գերմանիայի սոցիալ-դեմոկրատական
կառավարությունն իր վրա չափազանց մեծ հույ-
սեր դնող մարդկանց մի նոր դաժան դաս տվեց,
նորից բանտարկելով քարտուղարության անդամ-
ներին։ Քարտուղարության «Յերիաասարդական
Խնտերնացիոնալ» որգանն ընդհատեց իր գոյու-
թյունը, միության ղեկավարությունը նորից ան-
ցավ ժամանակավոր քարտուղար Տրոստին։

1003
1379H

ԿՈՍՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐ- ՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ՀԱՄԱՐ

Մինչ այդ բոլոր յերկրներում հետզհետե աճում եր միջազգային պրոլետարական պատանեկան շարժման հետագա զարգացման պահանջը: Պատերազմն ստեղծել եր սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների միությունը: Հեղափոխության հաղթանակը Ռուսաստանում և լայն մասսայական ընդհարումների բռնկումն ուրիշ շատ յերկրներում ստեղծեցին հնարավորություն և կտրուկ պահանջում ելին հեղափոխական յերիտասարդության միջազգային կազմակերպության հետագա ուժեղացումն ու խտացումը: Վորովհետև ժամանակավոր կենտրոնն այնքան ել յեռանդով չեր աշխատում նոր միջազգային կոնֆերենցիա գումարելու համար, վորի պահանջը առաջադրվում եր ամեն կողմից, այդ պատճառով միության մեջ մանող առանձին կազմակերպությունները կոնֆերենցիա գումարելու նախաձեռնությունը վերցրին իրանց վրա:

Բերլինի, Հունդարիայի և Ռուսաստանի ընկերների ջանքերով 1919 թվի ոգոստոսին վերջապես գումարվեց կոնֆերենցիան, վորն ընտրեց ժամանակավոր Կոմիտե: Ժամանակավոր Կոմիտեյին հանձնարարվեց հրավիրել պատանեկան հեղափոխական կազմակերպությունների Միջազգային կոնգրեսս: Կոնֆերենցիային մասնակցում ելին Ռուսաստանի, Գերմանիայի, Հունդարիայի, Հեհաստանի և Ավստրիայի յերիտմիությունների ներկայացուցիչները և Շվեյցարիայից ու Իտալիայից մեկական ներկայացուցիչ:

Ինչ բնույթ պիտի կրեր ժամանակավոր Կոմիտեյի կողմից նախապատրաստվող միջազգային կոնգրեսսը: Բերնի կոնֆերենցիան կիսապաշտոնական բնույթ եր կրում: Ճիշտ ե, 1907 թվին նախաձեռնվեց յերիտասարդական սոցիալիստական կոնգրեսսում ստեղծած սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների միջազգային միության մեջ մանող կազմակերպությունների մեծագույն մասն ընդունել եր Բերնի ծրագիրը և գործակցում եր միջազգային քարտուղարությանը, սակայն միքանի կազմակերպություններ բացառաբար և քննադատաբար ելին վերաբերվում դեպի Բերնի կոնֆերենցիան: Ձայներ ելին լավում, թե առաջիկա կոնգրեսսը պիտի և փորձի վերականգնել յերիտասարդական

Ինտերնացիոնալն իր հին ձևով, ալսինքն աշխատեալն չպէս նա գոյութիւն ունեւ մինչ Բերնի կոնֆերենցիան:

Այս հարցը զուտ քաղաքական բնույթ կրող հարց եր: Միքանի կադմակերպութիւններ, վորոնք սպասողական դիրք ելին բռնել զեպի Բերնի կոնֆերենցիան, զրա համար իրենց վորոշ քաղաքական հիմքն ունելին: Ուրեմի ինչ չեք կարելի չեր գտնել այդ քաղաքական տարածաշնութիւնները վերացնելու համար:

Վիեննայի կոնֆերենցիայում այս հարցը գրվեց շատ վորոշակի կերպով: Այստեղ տեղի ունեցավ մի յերևույթ, վորը միջազգային պատանեկան շարժման հետագա զարգացման համար խոշոր նշանակութիւն ունեցավ,—այս հարցը վորոշելիս զեկամարող գերն անցավ ուսական կոմսոմոլին: Ռուսական պատգամավորները պընդում ելին, թե կոնգրեսսի հենց նախապատրաստական աշխատանքների միջոցին պէտք է պարզ ու վորոշ կերպով սահմանվի իրենց քաղաքական գիծը: Այդ տեսակետից նրանք պահանջում ելին, վոր կոնգրեսսը պէտք է լինի վոչ թե բոլոր պրոլետարական պատանեկան կադմակերպութիւնների միջազգային կոնգրեսս, այլ զուտ կոմսոմիստական պատանեկան կոնգրեսս:

Ռուսական պատգամավորութիւն այս տակ-

տիկան, վոր տարվում եր կոմսոմիստական Ինտերնացիոնալի Գործադիր կոմիտեի հաւանութեամբ, պաշտպանութիւն եր գտնում Հունգարիայի, Ավստրիայի, Գերմանիայի և Լեհաստանի միութիւնների կողմից:

Այսպիսի տակտիկա վարելը բացատրվում եր այն մեծ կարեւորութիւն ունեցող անցքերով, վորոնք տեղի ունեցան միջազգային քարտուղարութիւն գործունեութիւն ընդհատումից հետո (կապված Մշտնցենբերգի բանտարկութիւն հետ) պրոլետարական շարժման մեջ ընդհանրապէս և պրոլետարական պատանեկան շարժման մեջ մասնավորապէս:

Ռուսական հաղթական հեղափոխութիւնը միջազգային բանվորական շարժման մեջ մեծ դիսկուսիա առաջացրեց: Դասակարգային ներդաշնակութեան և դասակարգային պայքարի, պրոլետարիատի դիկտատուրայի, գեմոկրատիայի և բուրժուական պետութիւն և այլ պրոբլեմները միանգամից թեորիական բնագավառից անցան գործնականի շրջանը ու այդ պատճառով պահանջում ելին գործնական վերաբերմունք: Պատերազմի վերջում ամբողջ Յեվրոպայում ծավալվող հեղափոխական ալիքն առաջադրում եր այդ բոլոր պրոբլեմները վորպէս ընթացիկ մոմենտի հրատապ հարցեր: Ռուսական հեղափոխութիւն

հետ թե նրա դեմ, պրոլետարիատի ղեկավարող-
րալի հետ, թե նրան դեմ — ահա այն լողուններ-
ը, վոր բաժանում էին բանվորական շարժումը
յերկու բանակներ: Յերկրորդ Խտերնացիոնալի
ներսում ձախակողմյան խմբակների ազդեցու-
թյան ուժեղացումը վերջիվերջո հնարավորու-
թյուն տվեց ստեղծելու ձախակողմյան թևի ինք-
նուրույն միասնական միջազգային մի կազմա-
կերպություն:

Քանի վոր պատերազմի վերջանալուց հետո
Յերկրորդ Խտերնացիոնալը նորից շարունակում
եր հավատարիմ մնալ իր հին սկզբունքներին, վո-
րոնք հենց պատերազմի սկզբից նրան վարկաբե-
կել էին, այդ պատճառով պրոլետարիատի հե-
ղափոխական ավանգարդն ուժեղանալով ստիպ-
ված եր մտածել III Խտերնացիոնալ ստեղծե-
լու մասին: Այսպիսով մարքսիզմի հեղափոխական
սկզբունքներն իր գործունեություն հիմք ընդու-
նող III Խտերնացիոնալը հակադրվում եր իր
հայրենի բուրժուազիայի հետ բարեկամացած
սոցիալիստական կուսակցությունների քայքայ-
ված միջազգային միությունը — ահա այս հարցն
եր, վոր դրված եր միջազգային բանվորական
շարժման բոլոր հեղափոխական տարրերի տակ-
տիկայի հիմքում: III Խտերնացիոնալի հետ կամ
նրա դեմ — ահա այս դժով էլին ընթանում միջազ-

գային բանվորական շարժման ուժերի վերջնա-
կան խմբավորումները:

Պատանեկան կազմակերպությունները, վո-
րոնք պատերազմի ընթացքում այնքան վորոշա-
կի արտահայտվել էին իմպերիալիզմի ու սոցիալ-
պարիոտիզմի դեմ, չէին կարող այս դիակուս-
սիայից դուրս մնալ: Նրանք նույնպես պետք է
վճռելին այն հարցը, արդյոք կոմունիզմի՞ հետ
են, թե նրա դեմ, III Խտերնացիոնալի՞ հետ են,
թե նրա դեմ:

Բերնի միջազգային միություն մեջ մանող
կազմակերպությունները, առանց սպասելու մի-
ջազգային քարտուղարության ղերեկափններին,
այս հարցում միանգամայն վորոշակի դիրք ըն-
դունեցին:

Ռուսաստանի պատանեկան կազմակերպու-
թյունները, վորոնք 1918 թվին, Հոկտեմբերյան
հեղափոխությունից հետո միացել էին իբրև մի
ինքնուրույն կենտրոնացած կազմակերպություն —
Ռուսաստանի կոմունիստական Ֆերիտասարդա-
կան Միություն անվան տակ, հարեցին բալլ-
շևիկներին ու պրոլետարական հեղափոխության
համար մղվող պայքարում նրանց հետ էլին:

Հունգարիայի յերիտասարդ սոցիալիստները
1918 թվի նոյեմբերին ստեղծեցին իրենց ազգա-
յին Բանվորական Ֆերիտասարդական Միությու-

նը, վորն անմիջապես ուղարկելու ղերք՝ բռնեց
դեպի Հունգարիայի սոցիալ-դեմոկրատական կու-
սակցությունը, ու յերբ Հունգարիայում կոմուն-
սիստական կուսակցությունն ստեղծվեց, ընդու-
նեց նրա ծրագիրը: Հունգարիայի կազմակերպված
յերիտասարդ բանվորները կոմկուսակցության
հետ միասին դուրս ելին գալիս կապիտալիզմի
դեմ ու ախտիվ մասնակցում ելին պրոլետարիա-
տի իշխանության համար մղվող պայքարին: Պրո-
լետարիատի դիկտատուրայի շրջանում Միու-
թյունն ընդունեց «Կոմունիստական Պրոլետա-
րական Յերիտասարդական Միություն» անունն
ու դարձավ Հունգարիայի յերիտասարդ բանվո-
րության միակ կազմակերպությունը 120.000
անդամով:

Գերմանիայում սոց.-դեմոկրատական պա-
տանեկան կազմակերպությունների շարքերում
սուաջ եր յեկել անլեզալ ուղարկելու, վորը հա-
րելով Բեռնի ծրագրին, ընդունել եր «Գերմա-
նիայի Սոցիալիստական Յերիտասարդության
Ազատ Միություն» անունը: Այս միության ան-
դամները սպարտակիստների հետ միասին կող-
կողքի կռվում ելին Բեռլինի և Մյունխենի փո-
ղոցներում: 1919 թվի սեպտեմբերին միությու-
նը բացարձակ կերպով ընդունեց III Ինտերնա-
ցիոնալի գերմանական սեկցիայի—սպարտակիստ-
ների ծրագիրը:

Ավստրիայում Բանվորական Յերիտասար-
դության Միության ուղարկելու մասը, վոր
սկզբում հրաժարվել եր Բեռնի կոնֆերենցիային
մասնակցելուց, հեռացավ միության շարքերից,
ստեղծեց Կոմունիստական Յերիտմիություն և
1919 թվի ոգոստոսին ընդունեց Կոմինտերնի
ծրագիրը:

1919 թ. Հոմում գումարված իտալական
սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպու-
թյան ռզգալին կոնգրեսը միաձայն վորոշեց մի-
անալ Կոմինտերնի հիմնական սկզբունքներին:

Նման վորոշումներ ընդունեցին նաև Շվեյ-
ցարիայի և Նորվեգիայի սոցիալ-դեմոկրատական
յերիտմիություններն իրենց կոնգրեսներում:

Ֆրանսիայի սոցիալիստական յերիտասար-
դության կոնգրեսը 1919 թվի ապրիլին հատուկ
բանաձևով արտահայտվեց հոգուտ Հունգարիայի
և Ռուսաստանի խորհրդային հանրապետություն-
ներին:

Զելսո-Սլովակիայում, Ռումինիայում, Դա-
նիայում և Սպանիայում սոցիալիստական յերի-
տասարդական միությունների նշանակալի փոք-
րամասնությունները նույնպես հարեցին III Ին-
տերնացիոնալի ծրագրին:

ԲԵՐԼԻՆԻ ԿՈՆԳՐԵՍՈՒ

Այս բոլորը չէին կարող ազդել այն հարցի վրա, թե ինչ բնույթ պետք է կրեր պրոլետարական պատանեկան կազմակերպությունների նախապատրաստվող կոնգրեսը:

Սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների միության մեջ մանող կազմակերպությունների ճնշող մեծամասնությունը հատուկ բանաձևերով արտահայտվել էր արդեն այդ հարցի առթիվ: Նրանք պատրաստ էին գնալու Կոմինտերնի հետ միասին: Կոնգրեսը կարող էր լինել միմիայն կոմունիստական կոնգրես, վորը և պիտի ստեղծեր Կոմունիստական Յերիտասարդության Իստերնացիոնալ:

Այս տեսակետը, ինչպես արդեն հիշվեց, պարզորոշ կերպով պաշտպանում էին ռուսական պատգամավորները նախնական կոնֆերենցիայում: Այս տեսակետին հակառակ էր միջազգային միության քարտուղար ընկ. Մյունցենբերգը, վորը տակտիկական նկատառումներով անհրաժեշտ

էր գտնում կոնգրեսին մասնակցելու հրավերել Ավստրիայի Բանվորական Յերիտասարդության Միությունը, վորը ավստրական սոց.-դեմոկրատական կուսակցության ազդեցությամբ թշնամական դիրք էր բռնել դեպի III Իստերնացիոնալը:

Կոնգրեսի գումարման նախնական աշխատանքները կատարող ժամանակավոր Կոմիտեն վերջիվերջո միացավ ռուսական պատգամավորության տեսակետին, և Ավստրիայից կոնգրեսին մասնակցելու հրավիրվեց միմիայն Ավստրիայի Կոմունիստական Պրոլետարական Յերիտասարդության Միությունը:

Հաղթահարելով բազմաթիվ արգելքներ, 1919 թ. նոյեմբերին վերջապես սկսվեց այդքան յերկար ժամանակ նախապատրաստվող կոնգրեսը:

Կոնգրեսին մասնակցում էին 14 պրոլետարական պատանեկան կազմակերպությունների 19 ներկայացուցիչ: Այդ կազմակերպությունները մեծ մասամբ իրենց յերկրների յերիտասարդական միակ կազմակերպություններն էին:

Կոնգրեսին մասնակցում էին՝ Ռուսաստանի Կոմյերիտական Միությունը, Պավլովյեի Գերմանական Մարզի Կոմյերիտական Միությունը (այն ժամանակ դեռ չէր մտնում ՀամԼԿՅԵՄ-ի մեջ), Ավստրիայի Կոմունիստական Պրոլետարա-

կան Յերիտասարդության Միութիւնը, Լեհաս-
տանի, Հունգարիայի, Շվեյցարիայի և Գերմա-
նիայի Կոմմունիստական Յերիտմիութիւնները,
Իտալիայի, Ռումինիայի և Սպանիայի սոցիալիս-
տական յերիտասարդութիւնը, Նորվեգիայի,
Շվեցիայի և Դանիայի սոցիալ-դեմոկրատական
յերիտասարդական միութիւնները և, վերջապէս,
Չեխիայի սոցիալ-դեմոկրատական յերիտմիության
Կլադենների շրջանային կազմակերպութիւնը:
Բերլին ծրագիրն ընդունող կազմակերպութիւն-
ներից բացակայում էին միայն Ֆրանսիայի և
Ամերիկայի սոցիալիստական յերիտասարդու-
թիւնը, Բուլղարիայի սոցիալ-դեմոկրատական յե-
րիտմիութիւնը և Հոլլանդիայի «Սերմնացան»
միութիւնը, վորոնք չէին կարողացել ուղարկել
իրենց ներկայացուցիչներին զանազան տեխնի-
կական պատճառներով: Կոնգրեսին մասնակցե-
լու չէին հրավիրված Գերմանիայի, Հոլլանդիայի
և Շվեցիայի սոցիալ-պատրիոտական յերիտմիու-
թիւնները, վորոնք առհասարակ յերբեք, նույնիսկ
պատերազմից առաջ էլ, չէին մտնում միջազգա-
յին միության մեջ: Հրավիրված էին, բայց իրանց
ներկայացուցիչներին չէին ուղարկել Ավստրիայի
նախկին բանվորական յերիտասարդության միու-
թյան չեխական մասը և բելգիական «Յերիտա-
սարդ Գլարդիա» կազմակերպութիւնը:

Կոնգրեսին մասնակցում էին իրանց շար-
քերում 200.000-ից ավելի կազմակերպված յե-
րիտասարդ բանվորութիւն ունեցող սոցիալիս-
տական և կոմմունիստական պատանեկան միու-
թիւններ:

Հենց սկզբից կոնգրեսն սկսեց զբաղվել քա-
ղաքական պայքարին վերաբերող հարցերի քննու-
թյամբ: Նա իր սկզբնական խնդիրն եր համարում
վորոշ զիրք բռնել այն խոշոր պրոբլեմների վե-
րաբերմամբ, վորոնք այն ժամանակ հետաքրքրում
էին ամբողջ բանվորութիւնը: Ոգնել Կոմին-
տերնին նրա պայքարում և նրան կողմնակից
դարձնել ուժեղ և քաղաքականապէս վորոշ զիրք
ունեցող պատանեկան կազմակերպութիւնները —
այնա կոնգրեսի առաջին անելիքը:

Քանի վոր սոցիալիստական պատանեկան
կազմակերպութիւնների միջազգային միութիւնը
կազմված եր կենտրոնացած և սերտորեն միացած
կազմակերպութիւններից, իսկ Կոմինտերնը գեո-
ւս հենվում եր գլխավորապէս առանձին յերկր-
ների փոքրիկ խմբակների ու հոսանքների վրա,
կոնգրեսը վորոշեց, վոր նոր Կոմմունիստական
Յերիտմիության Խնտերնացիոնալի մեջ մտնող
միութիւնները պրոպագանդ մզեն հոգուտ III
Խնտերնացիոնալի գաղափարի վոչ թե մենակ
յերիտասարդ բանվորների, այլ և ամբողջ պրոլե-
տարիատի շարքերում:

Իհարկէ, իր խոշոր պատմական խնդիրները կատարելու համար չերիտասարդ: Թյան Խառնապիտանը չէր կարող սահմանափակել իր ազդեցութիւնը տարածելով միայն այն պատանեկան միութիւնների վրա, վորոնք իրենք արդեն դառն ելին ճանապարհը դեպի Կոմիւնտերն: Նրանց շարքերից դուրս մնում ելին դեռ հազարավոր չերիտասարդ բանվորներ, վորոնք դեռ բանվորական շարժման հիմնական հարցերի վերաբերմամբ վորոշ չգրականացութեան չեղին չեկել, իսկ մի մասն ել գտնվում եր դեռ սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութիւնների և սոցիալ-դեմոկրատական բուրժուականների ազդեցութեան և խնամակալութեան տակ: Զեխո-Սլովակիայում, Ֆրանսիայում, Դանիայում, Բելգիայում, Հարավ-Սլովիայում և ուրիշ շատ չերկրներում արդեն լավում ելին հեղափոխական փոքրամասնութիւնների ճանքերն ընդդէմ սոցիալ-պատրիոտական և տատանվող ղեկավարների: Կոնգրեսսը պետք ե ծրագիր մշակեր, վորի հիման վրա կարելի լիներ միացնել բոլոր այդ տարրերին հանուն Կոմիւնտերնի համար մղվող պայքարի:

Մի խնդիր ևս դրված եր կոնգրեսսի առաջ. հեղափոխական պատանեկան շարժման բոլոր ուժերը դեռ բոլորովին միացած չեղին: Բերնում ստեղծված միջազգային միութիւնը Շտուտգարտի

ապակենտրոնացած Խառնապիտանի համեմատութեամբ մի նշանավոր քայլ եր ղեպի առաջ: Իր ապագա մեծ պայքարի համար միջազգային պատանեկան շարժումը պետք ե ստեղծեր մի կենտրոն, վորը կարողանար ղեկավարել նրա ամբողջ գործունեութիւնը մի միասնական ծրագրով: Այդ խոշոր խնդիրների առաջ դուռ պատանեկան խնդիրները պետք ե տեղի տալին: Կոնգրեսսը հենց սկզբից պարզ կերպով դրեց իր առաջ այդ խնդիրները: Այդ չերեւում ե ընկ. Մյունցենբերգի այն խոսքերից, վորով նա բացեց կոնգրեսսը.

«Ներկա կոնգրեսսը պետք ե վճռի պրոլետարական պատանեկան շարժման պատմութեան համար լուրջ ու նշանակալից մի շարք խնդիրներ, առաջին հերթին և գլխավորապես քաղաքական նշանակութիւն ունեցող խնդիրներ: Գործը վերաբերում ե մեր վերջին տարիների տակտիկայի նվաճումների, պատերազմի դեմ մղվող հակամիլիտարիստական հեղափոխական պայքարի կիրառմանը ներկա մոմենտի հեղափոխական շրջանում: Բավական չե, վոր մենք ինքնուրույն քաղաքական կազմակերպութեան ղիրք բռնենք մեր կազմակերպութիւնների համար առանձնապես կարևորութիւն ունեցող խնդիրների լուծման վերաբերմամբ, վորպիսիք են հակամիլիտարիստական պրոպագանդայի զարգացումը, լուսավո-

րական աշխատանքների վերականգնությունը, փոքրահասակների աշխատանքի հարցերը և այլն:

«Այս բոլորից բացի, մենք պետք է զբաղվենք ընդհանուր քաղաքական գրություն քննությունը, ինչպես այդ արինք Բերնում 1915 թվին: Մենք պարտավոր ենք ամենայն լրջությամբ և գիտակցաբար կատարել այն բոլորը, ինչ պահանջում է մեզից պրոլետարական հեղափոխությունը ներկա մոմենտում. մենք պետք է կենսապորձենք մեր առանձին կազմակերպությունների նվաճումները և այն բոլորը, ինչի ձգտում ենք. անհրաժեշտ է միաբանել պրոլետարական հեղափոխություն մարտիկների, Ռուսաստանի խորհրդային Հանրապետության հետ: Նրանից հետո, չե՞րբ մեր աշխատանքի բոլոր հարցերը գործնականապես կկարգավորվեն, մենք պետք է պաշտոնապես իրականացնենք մեր միացումը III Խնտերնացիոնալի հետ»:

Յեվ իսկապես, վիճաբանությունների մեջ հիմնական աեղը գրավեց ընդհանուր քաղաքական գրության և հեղափոխական պրոլետարիատի ընդհանուր խնդիրների քննությունը: Այս վերաբերում է վոչ միայն որակարգի մեջ դրված ընդհանուր քաղաքական գրության հարցին, այլև Կոմմունիստական Յերիամիությանը վերաբերող սկզբունքային և քաղաքական պրոբլեմների վի-

ճարանություններին: Խորոշ է այն հանգամանքը, վոր նույնիսկ հատկապես պատանեկության վերաբերող այնպիսի հարցում, ինչպիսին է, որինակ, դաստիարակչական աշխատանքների հարցը, այն միտքն էր արտահայտվում, թե այդ շրջանում վոչ մի խոսք չի կարող լինել հատուկ դաստիարակչական աշխատանքների մասին:

Ճիշտ այդպես էլ Կոմմունիստական Յերիտասարդության Խնտերնացիոնալի ծրագրի մասին ընդունված բանաձևի մեջ, վորը հետագայում ԿԻՄ-ի պատֆորման դարձավ, հիմնական մոմենտը սկզբունքային քաղաքական դեկլարացիան էր:

Այդ բանաձևի 4 և 5 կետերն էլին, վորոնց շուրջը հետագայում, հեղափոխական բանվոր չեքիտասարդության, վոր դեռ չեքիտասարդության ցենտրիստական միությունների մեջ էր, նվաճման համար մղվող կռվի ժամանակ կատարի վիճաբանություններ տեղի ունեցան:

«Բանվոր չեքիտասարդությունը, — ասված է ծրագրի այդ կետերում, — պրոլետարիատի ամենաակտիվ և ամենահեղափոխական մասն է: Կոմմունիստական պատանեկան կազմակերպության ամենագլխավոր խնդիրներն են՝ անդադար քաղաքական պրոպագանդ մղել չեքիտասարդության լայն մասսաներում, կազմակերպել և իրականացնել քաղաքական չեյուլթներ, անմիջական կոիլ-

մղել կոմմունիզմի համար, մասնակցել կապիտալիստական իշխանության տապալման գործին, դաստիարակել յերիտասարդութունը կոմմունիստական հասարակության շինարարության համար:

«Կոմմունիստական պատանեկան կազմակերպությունները յեռանդուն կռիվ են մղում բոլոր բուրժուական կուսակցությունների, ինչպես և բուրժուակապիտալի ակներև լակեյ աջակողմյան սոցիալիստների դեմ: Ապա՝ սոցիալիստական կենտրոնի դեմ, վորը իր յերերուն քաղաքականությամբ պաշտպանում է կապիտալիստական հասարակակարգը... Նույնպիսի պայքար պետք է մղել նաև վերև հիշված կուսակցություններին հարող բոլոր պատանեկան միությունների դեմ: Իրանց քաղաքական կովում պատանեկան կազմակերպությունները պետք է գործեն իրանց յերկրների այն կուսակցությունների կամ ֆրակցիաների ծրագրով, վորոնք միացած են III Ինտերնացիոնալին կամ պետք է ընդունեն Կոմմունիստական Յերիտասարդության Ինտերնացիոնալի ծրագիրը»:

Կոնգրեսսն իր գլխավոր և կարևոր խնդիրներից մեկն էր համարում կոչ անել բոլոր կազմակերպված յերիտասարդ բանվորներին իրագործելու ծրագրի հենց այս մասը:

«Յերբ բոնկվեց պատերազմը,— ասված է

կոնգրեսսի հրատարակած մանիֆեստում,— անամոթ դավաճանները ձգեցին Ինտերնացիոնալը բախտի բերմունքին: Նրանք կապիտալիստական պետությունների հետ խալտառակ քաղաքացիական հաշտություն կնքելով, բանվորական մասսաներին վաճառեցին գեներալներին և ժողովրդի դահիճներին: Լիակատար լքումի և պրոլետարիատի անփառունակ ստորացման այդ որերին դուք, յերիտասարդ ընկերներ, առաջինը կոչ արիք միջազգային կոնֆերենցիա գումարելու և իրականացրիք այն 1915 թվին Բերնում: Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի լոգունգներին հավատարիմ՝ դուք հեղափոխական կռիվ հալտարարեցիք պատերազմին և բարձրացրիք Ինտերնացիոնալի դրոշակը խրամատների, բոլոր մարտագաղտերի և մասսայական գերեզմանների վրա...

«Ընկերներ: Մոցիալիզմի իրականացման համար մղվող հեղափոխական պայքարի ներկա շրջանը ձեզանից ե՛լ ավելին է պահանջում: Այժմ հարկավոր է մեր նախընթաց հեղափոխական տակտիկայի նվաճումը կիլատել տվյալ մոմնտի քաղաքական կովում...»

«Մեր սերնդի պատմական խնդիրն է, ընկերներ, իրականացնել պրոլետարական հեղափոխությունը յեվ ձեռնարկել կոմմունիստական հասարակության շինարարությունը:

«Ամեն ինչ զլիսավորապես կախված է մեր վճռականությունից, մեր մարտական չեռանդից ու միաբանությունից: Մենք պետք է վճռականապես գնանք պրոլետարական մարտիկների հետ և Կոմիւնստերնի ծրագրով:

«Կոնգրեսսը դիմում է ընդդէմ պրոլետարական պատանեկան կազմակերպություններին ու նրանց ընդդէմ առանձին խմբերին յե՛վ անդամներին ու կոչ անում հետեւել Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի որինսկիւն յե՛վ կանգնել Բերնում մշակված հիմնական սկզբունքների պլատֆորմայի վրա, սերտ մարտական կապ պահպանել Կոմմունիստական Ինտերնացիոնալի հետ, անողոք կռիվ մղել պրոլետարական հեղափոխության, պրոլետարիատը դիկտատուրայի, Կոմմունիստական հասարակության համար ընդդէմ բուրժուական թշնամիների, ընդդէմ հալածի ու զազանի սոցիալ-պատրիստների, ընդդէմ Շայգեմանի, Երերտի, Ռենոգելի, Հենդերսոնի, Թուզարի, Ռենների, Աուստերլիցի, Միակիտսի, Բրանսլինգի, Գրեյլիխի, Գոմպերսի, ինչպէս և ընդդէմ Կաուցկու, Բաուերի, Ռոբերտ Գրիմմի և նրանց չերիտասարդական միությունների:

«Կոնգրեսսը կոչ է անում չերիտասարդ բանվորներին թոթափել իրանցից քաղաքական անտարբերությունը, չերես գարձնել բուրժուա-

զլիւլի սոցիալ-պատրիոտ սաների միություններից և միանալ իրենց չերկրների հեղափոխական պատանեկան միություններին, իսկ այնտեղ, վորտեղ չկան այդպիսիները, ձեռնարկել նրանց ստեղծմանը»:

Պատանեկան հեղափոխական կազմակերպությունները կատարյալ իրավունք ունեյին այդպիսի հպարտությամբ խոսելու:

Այն ժամանակներում պատանեկան կազմակերպությունները կապիտալիստական շատ ու շատ չերկրներում միակ կազմակերպություններն էլին, վոր ամբողջովին պաշարում էլին պրոլետարական հեղափոխության համար:

Իրանց գոյության և մղած պաշարի պատմական նշանակության այդ հպարտ զիտակցությունն էր, վոր թելադրում էր պատգամավորներին նաև ծրագրի այն մասը, վորի մեջ սահմանվում էլին պատանեկան կազմակերպությունների և կուսակցությունների փոխհարաբերությունները:

«Կազմակերպչական փոխհարաբերությունները կուսակցության հետ վորոշվում են չերկու հիմնական սկզբունքով. 1) չերիտասարդության ինքնուրույնությամբ, 2) սերտ կոնտակտով և փոխադարձ պաշտպանությամբ»:

Այս ձևակերպման մեջ կարելի չէ նկատել,

«Ամեն ինչ զլիաժորտալես կախված է մեր վճռականությունից, մեր մարտական չեռանգից ու միաբանությունից: Մենք պետք է վճռակա- նապես գնանք պրոլետարական մարտիկների հետ և Կոմիւնալերնի ծրագրով:

«Կոնգրեսսը դիմում է ընդդէմ պրոլետարական պատանեկան կազմակերպություններին ու նրանց ընդդէմ առանձին խմբերին յե՛վ անդամներին ու կոչ անում հետեւել Յերիտասարդական Խնտերնացիո- նալի որինակին յե՛վ կանգնել Բերնում մշակված հիմնական սկզբունքների պլատֆորմայի վրա, սերտ մարտական կապ պահպանել Կոմմունիս- տական Ինտերնացիոնալի հետ, անողոք կռիվ մղել պրոլետարական հեղափոխության, պրոլե- տարիատի դիկտատուրայի, կոմմունիստական հասարակության համար ընդդէմ բուրժուական թշնամիների, ընդդէմ հալանի ու գաղանի սոցիալ-պատրիոտների, ընդդէմ Շալդեմանի, Նբեր- տի, Ռենսդելի, Հենդերսոնի, Թուզարի, Ռեննե- րի, Աուստերլիցի, Միակիտսի, Բրանտինգի, Գրեյլիսի, Գոմպերտի, ինչպէս և ընդդէմ Կա- ուցկու, Բաուերի, Ռոբերտ Գրիմմի և նրանց յերիտասարդական միություններին:

«Կոնգրեսսը կոչ է անում յերիտասարդ բան- վորներին թոթափել իրանցից քաղաքական ան- տարբերությունը, չերես գարձնել բուրժուա-

զիայի սոցիալ-պատրիոտ սաների միություննե- րից և միանալ իրենց յերկրների հեղափոխական պատանեկան միություններին, իսկ այնտեղ, վոր- տեղ չկան այդպիսիները, ձեռնարկել նրանց ստեղծմանը»:

Պատանեկան հեղափոխական կազմակերպու- թյունները կատարյալ իրավունք ունեւին այդպի- սի հպարտությամբ խոսելու:

Այն ժամանակներում պատանեկան կազմա- կերպությունները կապիտալիստական շատ ու շատ յերկրներում միակ կազմակերպություններն եւին, վոր ամբողջովին պաշարում եւին պրոլե- տարական հեղափոխության համար:

Իրանց գոյության և մղած պաշարի պատ- մական նշանակության այդ հպարտ գիտակցու- թյունն եր, վոր թելադրում եր պատգամավոր- ներին նաեւ ծրագրի այն մասը, վորի մեջ սահ- մանվում եւին պատանեկան կազմակերպություն- ների և կուսակցությունների փոխհարաբերու- թյունները:

«Կազմակերպչական փոխհարաբերություննե- րը կուսակցության հետ վորոշվում են յերկու հիմնական սկզբունքով. 1) յերիտասարդության ինքնուրույնությամբ, 2) սերտ կոնտակտով և փոխադարձ պաշտպանությամբ»:

Այս ձևակերպման մեջ կարելի չէ նկատել,

թերեա, վորոշ անվստահութիւն զեպի աչն կուսակցական խմբերը, վորոնք աչն ժամանակ արդեն միացել ելին Կոմիւնտերնին: Յեւ իսկապես, աչն շրջանում հեղափոխական ալիքը Կոմիւնտերն բերեց շատ տարրերի, վորոնք հետագայում, չերբ դրութիւնը բարգաջավ, նորից անցան սոցիալ-դեմոկրատիայի բանակը: Ճշգրիտ բնագոյր թելադրում եր չերիտասարդութեանը իրան ալգպիսի տարրերի տիրապետութիւնից պաշտպանելու ցանկութիւնը:

Սակայն պատգամավորները, աչնուամենայնիւ, պարզ գիտակցում ելին, վոր իրանք ոլարտավոր են ունենալ լիակատար և անվերապահ վստահութիւն զեպի Կոմմունիստական Ինտերնացիոնալը: Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալը Կոմիւնտերնի «չեղբայրական կազմակերպութիւն» հայտարարելու փորձերը չեա մղվեցին, և ճնշող մեծամասնութիւնը արտահայտվեց հոգուա աչն մտքի, վոր Յերիտինտերնացիոնալը մտնում ե Կոմիւնտերնի մեջ վորպես նրա սեկցիա: Նոր Յերիտինտերնացիոնալի գուտ քաղաքական խընդիրների ալգպիսի ընդգծումը չխանգարեց աչն բանին, վոր նրա նոր ծրագրի մեջ (ալգ ծրագիրն առհասարակ առաջին ծրագիրն եր, վոր պրոլետարական չերիտասարդութիւնն ընդունում եր միջազգային մասշտաբով) իրենց տեղը գտան

նաե գուտ պատանեկան խնդիրները: Աշխատանքի բոլոր ճուղերը, վորոնց վրա ալժմ ընկած են միջազգային պրոլետարական պատանեկան շարժման ծանրութեան կենտրոնները, վորոշակի ցույց ելին տրված Բերլինի ծրագրի մեջ, աչնտեղ վորոշված ելին առաջիկա աշխատանքին վերաբերող բոլոր հիմնական գծերը:

Ինտերնացիոնալի աշխատանքները ղեկավարելու համար կոնգրեսան ընտրեց հինգ հոգուց բաղկացած մշտական Գործադիր Կոմիտե (չերկու գերմանացի, մեկ ռուս, մեկ սկանդինավցի և մեկ ներկայացուցիչ ռոմանական չերկրներից): Սա ևս մի կարևոր նորութիւն եր: Այս վորոշումով կոնգրեսան ընդգծում եր, վոր Ինտերնացիոնալի կենտրոնը պետք ե լինի վոշ թե առանձին միութիւնների թղթակցութիւնների փոխանակութեան մի վայր, ալ իսկական միջազգային ղեկավար որգան, վորն առանձին միութիւնների կատարած գործերի և փորձերի հաշվառման միջոցով ապահովեր կարևոր չերկրների ներկայացուցիչների մշտական համագործակցութիւնը:

—

ԿՈՄՍՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐ- ՆԱՅԻՈՆԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

Նորընտիր Գործադիր Կոմիտեն իր աշխատանքն սկսեց շատ ծանր պայմաններում: Միջին չեմբուսական չեմբուսներում տիրում էր դաժան ռեակցիան: Կոմիտենիստական կուսակցություններն ահաբեկ աշխատում էին անլեզալ պայմաններում: Բոլոր սահմանները խիստ պահպանվում էին: Արտասահման գնալու համար անցադիր ստանալը համարյա անկարելի չէր դարձել նույնիսկ հասարակ քաղաքացիների, ուր մնաց վոստիկանությունը հայտնի մեր հեղափոխական ընկերների համար: Փոստն ստուգվում էր և քննությունները չենթարկվում: Ռուսաստանն ողակված էր ամեն կողմից: Կապը Մոսկվայում գտնվող Կոմիտեների Գործկոմի հետ չափազանց դժվարացել էր:

Վորոշված էր Յերիտինտերնացիոնալի Գործկոմը թողնել Բերլինում: Այս հանգամանքն այն ժամանակվա պայմաններում մի կողմից հեշտացնում էր, բայց մյուս կողմից էլ դժվարացնում էր Գործկոմի աշխատանքը:

Հեշտացնում էր, վորոշեալ Բերլինից շատ ավելի հեշտ էր հաղթահարել այն դժվարությունները, վորոնք անխուսափելի էին առանձին չեմբուսների կազմակերպությունների հետ կապ պահպանելու գործում, իսկ դժվարությունը նրա մեջ էր, վոր համաշխարհային կոմիտենիստական շարժման կենտրոնի, Մոսկվայի հետ կապ պահպանելը բացառիկ դժվարություններ էր առաջացնում:

Այլ պայմաններում ԿԻՄ-ի Գործադիր Կոմիտեի հեռավորությունը Կոմիտեների Գործկոմից կարող էր վորոշ չափով վտանգավոր լինել: Մենք հետազայում կտեսնենք, վոր այդպիսի վտանգ իսկապես առաջ չեկավ: Սկզբնական շրջանում, սակայն, քաղաքական հարցերն այնքան պարզ էին ու հասարակ, վոր քաղաքական տարաձայնությունների վոշ մի առիթ չկար: Շարժման առաջ այն ժամանակ դրված էին միայն զուտ կազմակերպչական և պրոպագանդիստական խնդիրներ: Այդ ագիտացիայի և պրոպագանդայի հիմնական գիծն արդեն վորոշված էր Կոմիտեների առաջին կոնգրեսի կողմից ընդունած սկզբունքներով: Տակտիկական պրոբլեմներ, վորպիսիք այժմ կանգնած են Կոմիտեների առաջ, այն ժամանակ միայն հաղիվ նշմարվում էին:

Յերիտինտերնացիոնալի Գործկոմի Բերլինում

զանվելու զրաւան կողմերից մեկն ել ան եր, վոր վերջիվերջո նա ոգտավեա չեղավ նաև Կոմիտեանի համար: Կոմիտեանի Գործկոմը չեւրոպական չերկրներից շատերի և նույնիսկ Անգլիայի և Ամերիկայի կոմիտեանիստական կուսակցութեանների և խմբակների հետ իր կապերը պահպանում եր ԿԻՄ-ի Գործկոմի ստեղծած ապաւարատի միջոցով: Այդ գործում ոգնում ելին ան չերիտասարդ ընկերները, վորոնք պատերազմի շրջանում անկեղալ աշխատանքի վործ ելին ձեռք բերել:

Նորընտիր Գործկոմի գործունեութեանը նախ և առաջ սկսեց սարածվել չերկու ուղղութեամբ. պայքար՝ Կոմիտեանի գիծն անցկացնելու բանվորական շարժման մեջ առհասարակ և պայքար՝ Բերլինի ծրագրին չմիացած չերիտմիութեաններին զրավելու համար:

Յեւրոպական չերկրներից շատերում ԿԻՄ-ի կազմի մեջ մտնող կազմակերպութեանները մեծ աջակցութեան ելին ցույց տալիս Կոմիտեանին: Փրանսիայի, Իտալիայի, Չեխո-Սլովակիայի, Շվեյցիայի, Նորվեգիայի և Շվեյցարիայի կազմակերպութեանները խոշոր ագիտացիա ելին մղում տատանվող սոցիալիստական կուսակցութեանների շարքերում հոգուա III Ինտերնացիոնալի:

Պատանեկան կազմակերպութեանների մեծ թվով աւելի աշխատավորներ գործակցում ելին

առանձին կուսակցութեանների ոպպոզիցիոն տարրերի հետ և հետագայում մասնակցեցին նոր ստեղծվող կոմիտեանիստական կուսակցութեանների աշխատանքներին: Դանիայում, Սպանիայում և Բելգիայում հենց պատանեկան կազմակերպութեաններն ստեղծեցին կոմիտեանիստական կուսակցութեաններ՝ իրանց լավագույն ուժերը նրանց հանձնելու միջոցով: Այժմ ել բոլոր կոմկուսակցութեանների շարքերում կարելի չե գտնել ղեկավարող ընկերներ, վորոնք հարել են Կոմիտեանին դեռ կոմիտեանիստական կազմակերպութեանների շարքերում չեղած ժամանակ:

Նոր Գործկոմի գործունեութեան աչքի ընկնող հաջողութեաններից մեկը Կոմիտեանիստական Ինտերնացիոնալի անսպասելի արագ կազմակերպչական լայնացումն և ուժեղացումն եր: Կոնգրեսի պատգամավորների իրանց չերկրները վերադառնալուց միքանի ամիս հետո Գործկոմին, անձնական կապերի կամ զրազրութեան միջոցով, հաջողվեց մշտական կապ ստեղծել Բերլինի կոնգրեսում իրանց ներկայացուցիչները չունեցող շատ կազմակերպութեանների հետ, վորոնք հետագայում միացան ԿԻՄ-ին: Այսպես, որինակ, Լիտվայի և Ֆինլանդիայի կազմակերպութեանները միացան ԿԻՄ-ին դեռ 1919 թվին, նույնը և Բուլգարիայի, Ռումինիայի, Հունաստանի և Սլո-

վակիալի կազմակերպությունները: ԿԻՄ-ին միա-
յան նաև Անգլիայի զոհապահ պատանեկան
խմբակները, վորոնք հետո միանալով՝ ստեղծեցին
մեկ միություն:

Այնուհետև մի շարք չերկրներում հաջողվեց
ստեղծել բոլորովին նոր կազմակերպություններ:
Սրա համար ԿԻՄ-ը կարողացավ ոգտագործել
առաջներում գոյություն ունեցող, բայց պատե-
րազմի ընթացքում քայքայված միությունների
մնացորդները, ինչպես, որինակ, Հարավային
Ամերիկայում, Նուլնպես և հեղափոխական ու-
սանողության վորոշ խմբերին: Նոր կազմակեր-
պություններ ստեղծվեցին Հարավ-Սլավիայում,
Հատվիայում, Անգլիայում, Արգենտինայում և
Մեքսիկայում: Նոր կազմակերպությունների շար-
քում առանձին տեղ ելին գրավում ասիական
չերկրներում ստեղծված միությունները, վորոնց
մեջ աշխատանք եր տանում ուսական կոմսո-
մոլը: Իր աշխատանքը թեթևացնելու նպատակով
Գործկոմն ստեղծեց մի շարք չենթաբարտուղա-
րություններ, չերեքը Յեվրոպայում (Հարավ-Արե-
վելյան քարտուղարություն Բալկանյան չերկրների
համար Վիեննայում, Ռոմանական քարտուղարու-
թյուն Բազելում և Սկանդինավական քարտուղա-
րություն Ստոկհոլմում): Բացի այդ հատուկ քար-
տուղարություն ստեղծվեց ասիական չերկրների

համար Մոսկվայում: Այս Արևելյան քարտուղա-
րությունն աշխատում եր Բուխարայում, Տաճ-
կաստանում, Հայաստանում, Պարսկաստանում,
Չինաստանում, Կորեայում և Մոնգոլիայում: Այս
վերջին չերեք չերկրներում դեռ այն ժամանակ
հիմք դրվեց չերիամիութենական կազմակերպու-
թյուններին, վորոնք ներկայումս ահաբան ուժե-
ղացել և ամրացել են:

Գործկոմի աշխատանքների ամենից ավելի
հետաքրքրական և կենդանի մասը կազմում եր
այսպես կոչված ցենտրիստական տատանվող
չերիամիությունների նվաճումը, ամենից առաջ
Գերմանիայի սոցիալիստական պրոլետարական
չերիամիության, վոր ստեղծվել եր հին սոցիա-
լիստական չերիտասարդության ազատ միության
1919 թ. Վեյմար քաղաքում կապցած կոնգրես-
սում ծագած պառակտման ժամանակ: Նուլնպիսի
աշխատանք պետք ե տարվեր նաև Չեխո-Սլովա-
կիայի չերկու սոցիալ-դեմոկրատական պատանե-
կան կազմակերպությունների—գերմանական և
չեխական միությունների վերաբերմամբ, վորոնք
առաջացել ելին Ավստրիայի բանվորական չերիա-
միության պառակտումից հետո: Ֆրանսիայի սո-
ցիալիստական չերիամիությունը Նուլնպես վորոշ
տատանվող դրության մեջ եր. անհրաժեշտ եր
պայքար մղել, թեև կորճատև, Դանիայի և Ամե-

րիկայի պատանեկան կազմակերպությունների ու-
ֆորմիստական ղեկավարող տարրերի դեմ, վերոնք
դանդաղեցում ելին հեղափոխական աշխատանքն
այդ միությունների մեջ:

Այդ աշխատանքները շատ հարուստ ելին
հետաքրքրական կենդանի և մարտական միջադե-
պերով:

Գործկոմը վոչ մի ջանք չէր խնայում կապ-
վելու այդ կազմակերպությունների հեղափոխական
տարրերի հետ: Այդ միությունների մասսաների
տրամադրությունը, — իսկ այստեղ խոսքը վերաբե-
րում էր իսկապես մասսաներին, այսինքն տաս-
նյակ հազարավոր չերիտասարդ բանվորներին, —
վորոշակի հեղափոխական էր, սակայն մեծ ջան-
քեր ելին հարկավոր կովելու այդ միությունների
սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունների հետ
կապված բյուրոկրատ ղեկավարների դեմ և հա-
կադրելու նրանց կամքին մասսաների հեղափո-
խական տրամադրությունը: Գործկոմը բազմաթիվ
կազմակերպություններից ստանում էր ահազին
բանակությամբ նամակներ, բանաձևեր, հրավիրա-
զրեր և այլն, ու չնայած իր սուղ միջոցներին,
սահմանաչին ու վոստիկանական խոչընդոտներին
ու հետապնդումներին, նա առանց ուշադրության
չէր թողնում այդ կազմակերպություններից վոչ
մեկին: Այն մարդերը, վորտեղից տեղեկություն-

ներ ելին ստացվում Բերլինի ծրագիրն ընդունե-
լու մասին, անմիջապես ուղարկվում ելին Գործ-
կոմի անդամներ, հատուկ պատգամավորներ ար-
դեն ԿԻՄ-ին միացած միություններից: Գումար-
վում ելին փոքրամասնությունների կոնֆերեն-
ցիաներ, հրատարակվում ելին նրանց համար թեր-
թեր, վարվում ելին բանակցություններ միու-
թյունների ղեկավար որդանների և սոցիալ-դեմո-
կրատական բյուրոկրատների հետ: Պրոլետարա-
կան չերիտասարդական շարժման ապաքաղաքակա-
նացման կողմը, թե նրա դեմ, Բերլինի ծրագրի կող-
մը, թե նրա դեմ, III Խնտերնացիոնալի կողմը, թե
նրա դեմ — ահա գլխավոր նշանաբանը պաշտարի,
վորին մասնակցում ելին հազարավոր բանվոր
չերիտասարդներ, զանազան միությունների հա-
զարավոր անդամներ: Տարածանություններն այդ
հարցերի շուրջը տեղի ունեյին վոչ թե կազմա-
կերպությունների վերին, այլ նրանց ստորին
շերտերում: ԿԻՄ-ի Գործադիր Կոմիտեն կարո-
ղացել էր մոբիլիզացիայի չենթարկել ցենտրիստա-
կան միությունների հեղափոխական մասսաներին
ու նրանց կոնվ տանել կազմակերպված ձևով:

Այսպիսի չեռանդուն աշխատանքների հետե-
վանքները շատ շուտով չերևացին: Մեկը մյուսի
չեռեից սկսեցին միանալ ԿԻՄ-ին Չեխո-Սլովա-
կիայի բանվորական չերիտամիությունը (զերմա-

նական կազմակերպությունը), Ֆրանսիայի սոցիալիստական չեքիտմիությունը, Չեխիայի սոցիալ-դեմոկրատական չեքիտմիությունը, Գերմանիայի սոցիալիստական պրոլետարական չեքիտասարդությունը, իսկ դրանցից առաջ արդեն միացել էին Դանիայի սոցիալ-դեմոկրատական չեքիտասարդությունը և Ամերիկայի սոցիալիստական պատանեկան միությունը:

Առանձնապես ուշադրության արժանի չե այս պայքարի հետևյալ միջադեպը:

Յերբ ցենտրիստական չեքիտմիությունների ղեկավարները նկատեցին, Վոր կազմակերպությունները հետզհետե դուրս են գալիս իրենց ազդեցության տակից ու անցնում են ԿԻՄ-ի շարքերը, վճռեցին կազմակերպչորեն միացնել իրանց ուժերը՝ հեղափոխական չեքիտասարդության գորեղացման դեմ պայքարելու համար:

Այդ նպատակով վորոշվեց 1921 թվի փետրբարին գումարել ցենտրիստական միությունների կոնֆերենցիա: Արդեն այն ժամանակ մտադրություն կար, անշուշտ, ստեղծել չեքիտասարդական մի ինքնուրույն կազմակերպություն՝ ԿԻՄ-ին հակադրելու նպատակով: Սակայն այդ կոնֆերենցիայի կազմակերպողները շատ լավ հասկանում էին, Վոր այդ նշանաբանով իրանց չի հաջողվի վոչվոքի գրավել: Նույնիսկ ԿԻՄ-ի դեմ բացար-

ձակ կերպով պայքարող ցենտրիստական ղեկավարներն զգուշանում էին բացել բաց արտահայտել իրանց քաղաքական բացասական վերաբերմունքը դեպի կոմունիստները: Պառակտում առաջ բերելու իրանց այդ մտադրությունը նրանք քողարկում էին այս լողունգով. «ԿԻՄ-ը պառակտեց չեքիտասարդության հին միջազգային միությունը, Յեքիտասարդական Խոտերնացիոնալը պետք է վերականգնվի իր հին, մինչպատերազմյան հիմունքներով»: Այս ուղղությամբ առաջին քայլն արեցին ցենտրիստական վոքրամանություն ղեկավար Պյեր Լենեն, Վորը հեռացել եր ֆրանսիական սոցիալիստական միությունից այս վերջինի՝ ԿԻՄ-ին միանալուց հետո, և Գերմանական Ավստրիայի սոցիալիստական բանվորական չեքիտմիության Կենտրոնական Կոմիտեն: Հրավիրագիրը կազմել եր Լենեն: Հավատարիմ իր անպաշտան սխալ և Վոչ լուրջ ծրագրին՝ այս խմբակը «հրավիրում եր մասնակցելու կոնֆերենցիային բոլոր այն կազմակերպությունները, վորոնք 1914 թվին մտնում էին սոցիալիստական չեքիտասարդական կազմակերպությունների միջազգային միության մեջ, նրանց թվում նաև արդեն ԿԻՄ-ին միացած կազմակերպությունները:

Սոցիալ-պատրիստական պատանեկան կազ-

մակերպությունները, վորոնք 1920 թվի ղեկաւմ-
բերին կազմակերպել ելին իրանց սոցիալ-պա-
տրիոտական Ինտերնացիոնալը, հրաժարվեցին
կոնֆերենցիային մասնակցելուց: Կոմմունիստա-
կան յերիտմիությունները հրավերն ընդունեցին,
քանի վոր հուլիս ունեյին այդ կոնֆերենցիայում
դուցադրել ԿԻՄ-ի մեջ մտնող կազմակերպություն-
ների գործողութունը հանդեպ ցենտրիստական
միությունների խղճուկ մնացորդների:

Միանգամայն հավատացած իրանց հաջողու-
թյանը՝ նրանք ցանկանում ելին գործադրել բո-
լոն միջոցները, ԿԻՄ-ի ըստ յերևութին նախա-
պատրաստվող պառակտման առաջն առնելու
համար: 1921 թվի փետրվարի 26-ին կոնֆերեն-
ցիայի բացմանը ներկա ելին 18 կազմակերպու-
թյան ներկայացուցիչներ: Ներկա յեր նաև ԿԻՄ-ի
քարտուղար ընկ. Մյունցենբերգը: Կոնֆերենցիայի
նախագահությունը, ինչպես և մանդատային հան-
ձնաժողովը կազմված ելին մեծ մասամբ կոմուն-
իստներէից: «Սոցիալիստական Յերիտասարդական
Ինտերնացիոնալի վերականգնման» մասին ղեկու-
ցեց Ավստրիական սոցիալիստական յերիտմիու-
թյան Կենտկոմի կողմից Հեյնցը, ղեկուցակից
ուսնենալով ընկ. Մյունցենբերգին: Սկզբում կար-
ծես ամեն ինչ լավ եր գնում, բայց յերբ ման-
դատային հանձնաժողովն առաջարկեց կոմունիստ-

տական կազմակերպություններին հատկացնել
35 ձայն, իսկ ցենտրիստական կազմակերպու-
թյուններին 14 ձայն միայն, կոնֆերենցիայի
խաղաղությունը խանգարվեց: Այս առաջարկու-
թյան հետևանքով ցենտրիստների ներկայացու-
ցիչները պահանջեցին ընդհատել նիստը և գնա-
ցին Փրակցիոն խորհրդակցության: Շատ յերկար
տևող խորհրդակցությունից հետո նրանք վերա-
դարձան և հաշտարարեցին, վոր ընկ. Մյունցեն-
բերգի համառության հետևանքով կոնֆերենցիա-
յում մնալը համարում են ավելորդ ու այդ պատ-
ճառով հեռանում են: Խոսքին հետևեց գործը, և
մնացած պատգամավորների արհամարհական ա-
ղաղակների տակ նրանք հեռացան դահլիճից:
Այսպիսով կոնֆերենցիայից հեռացան պատգա-
մավորների մի յերրորդից ել պակաս մասը, իսկ
մնացորդները շարունակեցին իրանց աշխատանք-
ներն արդեն վորպես Կոմմունիստական Յերիտա-
սարդական Ինտերնացիոնալի ներկայացուցիչներ:
Մինչ այդ գտնվել եր կոնֆերենցիայի կազմա-
կերպողների կողմից կազմված յենթադրվիք
սոցիալիստական յերիտասարդական կազմակեր-
պությունների միջազգային միության գաղտնի
ծրագրի և կանոնադրության նախագիծը, վորով
և պարզվել ելին նրանց իսկական գաղտնի նպա-
տակները. այդ պատճառով կոնֆերենցիան հա-

տուկ բանաձևով մերկադրեց ցենսորիստների զտղանի գործունեությունը: Այդ բանաձևում ասված էր. «Միակ Խնտերնացիոնալը, վորի շարքերում հեղափոխական չերիտասարդ բանվորները հնարավորություն կունենան մասնակցելու շահագործվող բանվորների մղած պայքարին, դա Կոմունիստական Խնտերնացիոնալն է: Փրանսիայի սոցիալ-դեմոկրատական չերիտմիություն կողմից վիեննայում հրավիրված միջազգային կոնֆերենցիան պարտավորեցնում է բոլոր պրոլետարական պատանեկան կազմակերպություններին ամենասերտ մարտական կապ ունենալ Կոմինտերնի հետ, մտնել նրա շարքերը և չերիտասարդ բանվորների ազատագրական պայքարն առաջ տանել նրա հետ սերտորեն համագործակցելով: Կոնֆերենցիան ամենախիստ կերպով դատապարտում է ցենսորիստական կուսակցությունների պառակտողական գործելակերպը (տակտիկան), վորով նրանք աշխատում են դժվարացնել ու դանդաղեցնել հեղափոխական պրոլետարիատի միասնականությունը Կոմինտերնի շարքերում, նոր, այսպես կոչված $2^{1/2}$ Խնտերնացիոնալի կազմակերպությամբ:

«Կոնֆերենցիան համարում է...սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների միակ միությունը Կոմունիստական Յերիտասարդական

Խնտերնացիոնալը և դատապարտում է չերիտասարդական նոր Խնտերնացիոնալ կազմակերպությունն մի վործ, վորպես միանգամայն վնասակար և չերիտասարդ պրոլետարների միացյալ հեղափոխական ֆրոնտի հանցավոր պառակտում...»:

Կոնֆերենցիան չկարողացավ, ահուհամենայնիվ, խանգարել $2^{1/2}$ Խնտերնացիոնալի կազմակերպումը: Բայց և այնպես նա ունեցավ անմիջական հաջողություններ. վերջիվերջո Չեխական չերիտմիությունը վերջնականապես անցավ ԿԻՄ-ի շարքերը, և ոպպոզիցիոն շարժում սկսվեց Ավստրիայի սոցիալ-դեմոկրատական չերիտմիություն մեջ, վորը հետագայում անցավ նույնպես Կոմսոմոլի շարքերը:

Այս կոնֆերենցիայով վերջացան տարածայնությունները ցենսորիստական չերիտասարդական կազմակերպությունների շարքերում: Նրանց բոլոր լավագույն հեղափոխական տարրերն անցան ԿԻՄ-ի շարքերը:

Մեկ և կես տարվա ընթացքում, չերը ԿԻՄ-ի Գործադիր Կոմիտեն տանում էր այսքան մեծ աշխատանքներ, բանվորական շարժման մեջ տեղի էլին ունեցել բավական կարևոր դեպքեր:

Հեղափոխական հզոր ալիքը, վոր պատերազմից հետո տարածվել էր ամբողջ Յեվրոպայով մեկ, արդեն սկսել էր աստիճանաբար մեղմանալ:

Պրոլետարիատին վոչ մի տեղ, բացի Ռուսաստանից, չհաջողվեց վերջնականապես ջախջախել բուրժուազիային կամ գոնե պահպանել իր գրաված հեղափոխական դիրքերը:

Տարերային-մասսայական շարժումների գլուխ կանգնած հեղափոխական զանազան խմբակներն ու հոսանքները, վոր փորձում էլին պայքար կազմակերպել իշխանություն գրավման կամ գոնե պրոլետարիատի ձեռք բերած նվաճումները նրա ձեռքում պահելու և ամրացնելու նպատակով, — չափազանց թույլ դուրս չեկան: Մասսաները պարտվեցին բուրժուազիայի և սոցիալ-դեմոկրատիայի միջև կայացած դաշինքի շնորհիվ:

Այդ շրջանի կռիվներով ու պարտություններով բացվեց բուրժուազիայի խստագույն հակահարձակումների եպոխան (գարաշրջանը): Մակաչն միաժամանակ նրանք ունեցին նաև շատ կարևոր ու դրական հեռանքներ: Պարտություն կրած պրոլետարիատի ավանգարդի շարքերում զարգանում և ամրանում էր այն գիտակցությունը, վոր բուրժուազիային չի կարելի տապալել գրոհով, վոր տարերային-մասսայական շարժումները բավական չեն հեղափոխության հաղթանակի համար, այլ պրոլետարիատին անհրաժեշտ է վոչ միայն միասնական մարտական ղեկավար կենտրոն, այլև ուժեղ քաղաքական կազմակերպություն — ուժեղ հեղափոխական կուսակցություն:

Յեվ իրապես, այդ շրջանում կոմիստերնի մեջ մտնող դեռ չհամախմբված ու քանակով ել փոքր և թույլ խմբակներն սկսեցին դառնալ կոմունիստական կուսակցություններ, վորոնք ձրգտում էլին փոխվել մասսայական կազմակերպությունների: Իսկ գոյություն ունեցող, բայց թերիական բավականաչափ պարզություն չունեցող կուսակցություններն սկսեցին ճշտել իրանց վերաբերմունքը դեպի այդ հարցերը, վորի հետևանքով նրանց շարքերից հեռացան զուտ ոպպորտյունիստական տարրերը:

Քաղաքականապես կարևոր չերկրներում հեղափոխական քաղաքական կովի ղեկավարությունն անցավ կոմունիստական կուսակցությունների ձեռքը:

Այս հանգամանքը վորոշ փոփոխություններ մտցրեց կոմյերիտական կազմակերպությունների շարժման ընդհանուր պայմանների մեջ: Այն մտաշնությունը, թե կոմյերիտական կազմակերպությունները հանդիսանում են հեղափոխական պայքարի ղեկավարներ, վորպես բանվորական շարժման ավանգարդ, կորցրեց այլևս իր նշանակությունը: Այժմ պետք է վերանար այն անվատահությունը դեպի հեղափոխական կուսակցությունները, վորը գոյություն ուներ կոմյերիտիություն գործունեությունն առաջին շրջա-

նում և վորը զգացվում եր զեռ Բերլինի կոնգրեսսի վորոշումների մեջ:

Անպայման Կոմիտեերնի սեկցիաները զեռ հեռու ելին կատարելությունից, նրանք զեռն հեռու ելին իսկական կոմունիստական կուսակցություններ լինելուց, բայց և այնպես նրանք Կոմունիստական Խոտերնացիոնալի սեկցիաներն ելին, վորոնց գործունեությունը ղեկավարում եր Կոմիտեերնի Գործադիր Կոմիտեն, և միայն նրանք կարող ելին լինել կոմունիզմի համար պայքարող ամեն մի լերկրի պրոլետարիատի ճանաչված ղեկավարները:

Բանվորական հեղափոխական շարժման ներսում կատարվել եր քաղաքական ծանրության կենտրոնի տեղափոխություն, ու այդ հանգամանքը չեր կարող չազդել նաև կոմունիստական լերիտմիությունների վրա, մանավանդ վոր կոմլերիտական շարժման շարքերում ևս առաջացել ելին լերևութներ, վորոնք պահանջում ելին վորոշ փոփոխություններ մտցնել ընդունված գծի մեջ:

ԿԻՄ-ի շարքերում գտնվող միությունների զարգացումը պայմանավորված եր լեքեք մոմենտով:

1. Ռեֆորմիստական բյուրոկրատների և պատերազմի ու ռեֆորմիզմի զեռ մղած պայքարում

դատարարված ու կոխված միությունների ղեկավար կադրերի հին սերունդը՝ պատանեկան կազմակերպությունների ակտիվ աշխատավորների մեծամասնությունն արդեն անցել եր այդ միջոցին կազմակերպված կոմկուսակցություններին շարքերը:

2. Միությունները բանակապես աճում ելին իհաշիվ լերիտասարգության այնպիսի շերտերի, վորոնք թեև շարժման մեջ ելին դրվել պատերազմի ու նրան հետևող կրիզիսների շնորհիվ, բայց անպայման չեյին անցել այնպիսի դպրոց, վորպիսին անցել ելին միության հին անդամներն անլեգալ աշխատանքի շրջանում:

3. Բանվոր լերիտասարգության մասսաները հետպատերազմյան շրջանում տառապում ելին այլ կարիքների ծանրությունից, քան պատերազմի ժամանակ: Նրանք ճնշվում ելին ղեմորիլիզացիայի և հասակավոր բանվորների ֆրոնտներից վերադառնալու հետևանքով ստեղծված գործադրկությունից, նրանց ճնշում եր հետզհետե աճող թանգությունը, ուժեղացող շահագործումը մանր արդյունաբերության մեջ, ուր այժմ ստիպված ելին աշխատանք փնտռել լերիտասարգ բանվորները, ու մի շարք նման կարիքների՝ գլխավորապես տնտեսական բնույթ կրող:

Այս բոլորն, իհարկե, պետք ե այս կամ այն

չափով անդրադառնալով պատանեկան կազմակերպությունների վրա: Հին դեկավար կազմերն անցել ելին կոմկոլաների շարքերն, ու այդ պատճառով պատանեկան կազմակերպությունների քաղաքական մակարդակը նշանավոր չափով ցածացել էր: Այդ կազմակերպությունների «քաղաքական դեկավարող դերը» մասամբ դարձել էր մեքենայորեն կրկնվող անբովանդակ մի ֆրազա:

Միությունների քանակական աճումն իհարկում նոր, քաղաքականապես ավելի նվազ զարգացած անդամների նույնպես ազդում էր նրանց վրա նույն ուղղությամբ:

Միությունների մեջ մտնող չեքիտասարդության այս նոր խավերն իրանց հետ բերում ելին վոչ միայն քաղաքական ուրիշ մակարդակ, այլ և ուրիշ շահեր: Նրանք, ինչպես վերևում հիշվեց, իրանց կաշու վրա զգում ելին կապիտալիզմի ճնշումը: Գործազրկութունից և մանր արդյունաբերության մեջ տիրող ուժգին շահագործումից տանջվելով, նրանք իրանց կազմակերպությունների որակարգում առաջադրում ելին անտեսական պայքարի հարցեր: Դեռ 1920 թվի ամառը շատ կազմակերպություններում սկսվում են մի շարք դիսկուսիաներ այդ հարցերի շուրջը:

Ֆրանսիայում և Բելգիայում, վորտեղ համաշխարհային պատերազմից հաղթող դուրս չեկած

բուրժուազիան իր բանակը կրճատեց շատ անշան չափով և շարունակում էր նոր ու նոր հարյուր հազարավոր չեքիտասարդ բանվորների և զուգացիների պարբերական մոբիլիզացիան, մեր կազմակերպությունների առաջ կանգնեց հակամիլիտարիստական պայքարի հարցը: Այժմ արդեն հարկ չկար բարձրացնել պատերազմի դեմ պայքար մղելու հարցը, ինչպես այդ էր Բեռնի կոնֆերենցիայից հետո, այլ անհրաժեշտ էր այժմ դնել կազարմաներում և զինվորական լագերներում կոմսոմոլի կողմից տարվելիք ագիտացիայի և պրոպագանդայի հարցերը:

Բացի այդ՝ միությունների մեջ մտած նոր չեքիտասարդության թեորիական անբավարար պատրաստականությունը պահանջում էր բացառիկ ուշադրութուն դեպի նրանց սխտեմատիկ քաղաքական դաստիարակության հարցը:

ԿիՄ-ի չեքիտորդ կոնգրեսում հին Գործադիր կոմիտեն հանդիմանության արժանացավ, վոր բավական ուշադրության չէր արժանացրել այս հարցերը, վորոնք ծագել ելին դեռ 1920 թվին ու գնալով հետզհետե ուժեղացել: Այդ հանդիմանությունը կատարելապես արդարացի էր: Յեքիտասարդական Խոտերնացիոնալի դեկավարներն իրանց գլխավոր ուշադրությունը կենտրոնացրել ելին զուտ քաղաքական խնդիրների վրա:

Տարված յինելով պատանեկան կազմակերպութ-
յունների քաղաքական ղեկավարի մտայնությամբ՝
նրանք անտեսել ելին իր ժամանակին ծագած
զուտ պատանեկան խնդիրները:

Վոր պատանեկան կազմակերպությունների
դերը և նրանց վերաբերմունքը դեպի բանվորա-
կան շարժումն առհասարակ սկսել էր փոխվել,
այդ արտահայտվեց նաև չերկու ալլ, միմյանց հետ
սերտ կապ ունեցող դիսկուսսիաներով, վորոնք
տեղի ունեցան միջազգային մասշտաբով նույն
1920 թվին: Այդ դիսկուսսիաներից մեկը կոմյե-
րիտմիությունների, վորպես մասսայական կազ-
մակերպությունների բնույթի մասին էր, իսկ
մյուսը կոմյերիտմիությունների և կոմկուսակցու-
թյունների փոխհարաբերությունների մասին:

Այս չերկու դիսկուսսիաների արմատներն
անպայման թագնված ելին կոմյերիտմիություն-
ների կազմի վերը մատնանշած փոփոխության,
ինչպես և Կոմինտերնի սեկցիաների դերի փո-
փոխման մեջ: Այս դիսկուսսիաները լուծում ստա-
ցան Կոմինտերնի կոնգրեսի կողմից:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿՈՄ- ՍՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼԸ (ԿԻՄ-Ը)

Կոմինտերնի կոնգրեսն առաջադրեց իր
սեկցիաներին իրանց կազմակերպությունները
դարձնել պրոլետարական մասսայական կազմա-
կերպություններ: 21 պայմանի ընդունելությամբ
նա ստեղծեց նախապայմաններ Կոմինտերնի սեկ-
ցիաները դարձնելու միասնական կենտրոնացած
կուսակցություններ, դեպի վորոնց չերիտմիու-
թյունները կարող կլինեյին վստահություն ունենալ
և իրանց քաղաքական ղեկավարությունը նրանց
հանձնել: Միաժամանակ կապցավ կոմկուսա-
կցությունների պառզամավորների հետ Մոսկվա
յեկած չերիտմիությունների ներկայացուցիչների
խորհրդակցություն: Այդ խորհրդակցության մի-
ջոցով արեմտա-չեվրոպական չերիտմիությունների
ներկայացուցիչները բավական մոտեցան ուսա-
կան Կոմյերիտմիության հետ: Այդ մոտեցումը
վճռական նշանակություն ունեցավ վերևում

հիշված յերկու ղիսկուսսիաների առաջացրած հար-
ցերի վերջնական լուծման համար: Պարզվեց,
վոր միջազգային յերիտաշարժման վերաբերող մի
շարք կարևոր հարցերի շուրջը մի կողմից ուս-
ընկերների և մյուս կողմից ԿԻՄ-ի Գործադիր
Կոմիտեյի անդամների ու արևմտա-չեկոսլավական
միությունների ներկայացուցիչների միջև գոյու-
թյուն ունեյին բավական խոշոր տարաձայնու-
թյուններ:

Ռուսական կոմսոմոլի շարքերում 1919 և
1920 թվերին տեղի ունեցած ղիսկուսսիան
սկզբունքորեն վճռել եր յերիտմիության, վորպես
բանվորական յերիտասարդության մասսայական
կազմակերպության պրոբլեմը: Նա 1919 թվի
հունիսին մերժել եր միքանի ընկերների կողմից
պաշտպանվող այն միտքը, թե յերիտմիությունը
պետք է լինի ընտրյալ, քաղաքականապես հա-
սուն տարրերի մի նեղ կազմակերպություն, իսկ
սրա և մասսաների միջև պետք է լինի մի հա-
տուկ պրոֆմիության բնույթ կրող անցողակի
կազմակերպություն:

Արևմտա-չեկոսլավական միությունները նմա-
նորինակ ղիսկուսսիա չեյին ունեցել, ուստի չեվ-
րոպական ընկերների մեծամասնությունը, հետե-
վելով պատմականորեն պայմանավորված այն
սկզբունքին, թե յերիտկազմակերպությունները

քաղաքական ղեկավարող զեր պիտի ունենան,
կանգնած եր բավական հաստատ կերպով ուս-
սական կոմսոմոլի կողմից մերժված տեսակետի
վրա:

Ռուսական կոմյերիտմիությունն այդ տարի-
ներում կանոնավորել եր նույնպես իր փոխա-
րաբերությունը կոմկուսակցության հետ: Այդ
փոխարաբերությունը վորոշվում եր հետևյալ
ֆորմուլայով՝ յենթարկվել քաղաքական հարցե-
րում և պահպանել կազմակերպչական ինքնու-
րույնություն, ըստվորում նախապես պարզ
կերպով վորոշված եր, վոր կազմակերպչական
ինքնուրույնությունն ու քաղաքական յենթարկու-
մը պետք եր հասկանալ ամենալայն մտքով: Այն-
ինչ գործնականում շատ հաճախ պատահում եր,
վոր կոմսոմոլն ինքնուրույն կերպով արտահայտ-
վում եր քաղաքական հարցերի առիթով կամ
կուսակցությունը միջամտում եր միությունների
կազմակերպչական հարցերին, յեթե նրանք քա-
ղաքական բնույթ եյին կրում: Ռուսական կոմ-
սոմոլի համար առանձնապես դուրին եր կանո-
նավորել իր հարաբերությունները կոմկուսակցու-
թյան հետ, քանի վոր նա գործ ուներ կատա-
րելապես հասունացած կուսակցության — բալլչե-
վիկների կուսակցության հետ:

Տեստեսական պալքարի, հակամիլիտարիտ-

տական և զատկաւորակչական հարցերի, ինչպէս և մասնատկան կազմակերպութեանները ու կոմսոմոլի և կոմկուսակցութեանները փոխաբար բերութեանները շուրջը ծագած զիսկուսականները մոմենտից սկսեց ուժեղանալ ռուսական կոմյերիտմիութեան ազդեցութեանը ԿԻՄ-ի վրա: Վերջիվերջո կոմյերիտմիութեան Խնտերնացիոնալի չերկրորդ կոնգրեսսում ԿԻՄ-ի ղեկավարութեանն անցավ ռուսական կոմսոմոլի ձեռքը: Մինչև այժմս ել ղեռ քշերին ե հայտնի, վոր տարածաշրջութեանները այդ հարցերի շուրջը չերբեմն ընդունում ելին բավական սուր բնույթ: Ռուս ընկերների համար պարզ եր, վոր բոլոր այդ զիսկուսականներում ճշգրիտ սկզբունքներ կարող են ընդունվել միմիայն այն ժամանակ, չերբ Ռուսաստանի կոմյերիտմիութեանը, Ռուսաստանի կոմկուսակցութեան ոգնութեամբ, ղեկավարող ազդեցութեան ձեռք կբերի ԿԻՄ-ի շարքերում: Անհրաժեշտ եր կտրել միջազգային չերիտշարժման վորոշ տարրերի պատմականորեն այլևս չարդարացող համառութեանը և նրանց հակադրել նոր պայմանների վրա հիմնվող բալչեիկյան առականները:

Ռուսական կոմսոմոլի ազդեցութեան ուժեղանալուն խոշոր արգելք եր հանդիսանում այն հանգամանքը, վոր ԿԻՄ-ի Գործկոմը գտնվում եր

արտասահմանում, և նրա հետ կապ պահպանելը այն ժամանակների պայմաններում չափազանց դժվար եր: ԿԻՄ-ի Գործկոմի և կոմինտերնի Գործկոմի գանազան վայրերում գտնվելը նույնպէս մեծ չափով խանգարում եր այդ չերկուկազմակերպութեանների միջև նորմալ փոխաբար բերութեաններ ստեղծելուն: Այդ բաժանման վրա պնդում ելին հենց այն ընկերները, վորոնք Բերլինի կոնգրեսսում այն կարծիքն ելին պաշտպանում, թե ԿԻՄ-ը պետք ե լինի վոչ թե կոմինտերնի սեկցիա, այլ նրան հավասար չեղբայրակից կազմակերպութեան: Այս հանգամանքների շնորհիվ սկսված զիսկուսական, վոր նպատակ ուներ փոփոխութեան չենթարկելու պատանեկան կազմակերպութեանների ֆունկցիաներն ընդհանուր բանվորական շարժման մեջ, ավելի սուր կերպարանք ընդունեց այն ժամանակ, չերբ հարց բարձրացավ այն մասին, թե վորտեղ պետք ե մշտապէս գտնվի ԿԻՄ-ի Գործկոմը, և վորտեղ պետք ե գումարվի նրա չերկրորդ կոնգրեսսը:

1921 թվի գարնանը տարածաշրջութեանները Յերիտասարդական Խնտերնացիոնալի Գործկոմի և ՌԿՅԵՄ միջև հասան իրանց գազաթնակետին: Այն ժամանակ ԿԻՄ-ի սեկցիաների մեծամասնութեան կարծիքով կոնգրեսսը պետք ե գումարվեր արևմտա-չեվրոպական չերկրներից մեկում:

այս կարծիքն սկզբում հաղթանակեց: 1921 թվի ապրիլին կոնգրեսը գումարվեց Գերմանիայի Յենա քաղաքում: Սակայն Կոմինտերնի Գործկոմը պարզ գիտակցելով ԿԻՄ-ի և ՌԿՅԵՄ միջև ստեղծված տարաձայնությունների քաղաքական նշանակությունը՝ միջամտեց այդ հարցին: Կոնգրեսի աշխատանքներն ընդհատվեցին, և ԿԻՄ-ի չերկրորդ հերթական կոնգրեսը գումարվեց Մոսկվայում Կոմինտերնի չերկրորդ կոնգրեսի հետ միաժամանակ: Այս կոնգրեսը կարևոր նշանակություն ունեցավ չեքիտասարգական ամբողջ շարժման համար: Բոլոր տարաձայնությունները պատանեկան կազմակերպությունների քաղաքական գերի ու նրանց և կոմկուսակցությունների փոխհարաբերությունների մասին լուծում ստացան կոնգրեսի կողմից: Բալկանիկյան սկզբունքները հաղթանակեցին: Սկզբվեց ԿԻՄ-ի զարգացման մի նոր շրջան, վորը մինչև այժմ ել գեռ շարունակվում է—կոմյերիտ-շարժման զարգացման մի շրջան, վորն իրեն հատուկ, ԿԻՄ-ի խնդիրներին հարմարեցրած մեթոդներով իրագործում է չեքիտասարգ բանվոր և գյուղացի մասսաների կազմակերպումը՝ պայքարելու հանուն կոմունիզմի:

յերիամիուլթյունների կողմից ռեֆորմիզմի դեմ և հանուն հեղափոխական տակափկալի մղած պատմական խռչոյր պայքարով: Նրա զարգացման յերկրորդ շրջանը կազմում է Բերլինի կոնգրեսսին հետևող ժամանակամիջոցը, յերբ ԿիՄ-ը դարձավ համաշխարհային քաղաքական կազմակերպութուն: Այդ յերկու շրջաններն ալլես վերջացել են, ԿիՄ-ի զարգացման այդ յերկու շրջանների պատմութունը պարզ է ու հասարակ, այդ պատճառով ել հեշտ է յենթարկվում ուսումնասիրության:

Նախ կանգ առնենք յերկրորդ կոնգրեսի
աշխատանքները վրա:

կերպչական բուռն զարգացման շրջան եր թե
ԿԻՄ-ի համար իր ամբողջությամբ, թե նրա մեջ
մտնող միությունները համար: Այն միջոցին, չերբ
առաջին կոնգրեսսին ներկա ելին 14 կազմա-
կերպության 19 ներկայացուցիչ, չերկրորդ կոն-
գրեսսին մասնակցում ելին 42 ինքնուրույն
կազմակերպության 135 պատգամավոր: Բերլինի
կոնգրեսսին մասնակցող կազմակերպությունների
անդամների ընդհանուր թիվը հասնում եր
200.000-ի, աչինչ չերրորդ կոնգրեսսինը
600—700 հազարի: Բացի այդ, շարժումը, վորը
1919 թվին ընդգրկում եր միայն չեվրոպական
չերկրները, այժմ տարածվել եր չերկրագնդի
բոլոր մասերը: Յերը Հյուսիսային և Հարավային
Ամերիկայում, Հարավային Աֆրիկայում, Ավստրա-
լիայում և Հեռավոր Արևելքում դեռևս չկային
Գերմանիայի, Չեխո-Սլովակիայի ու Ֆրանսիայի
միություններին հավասար բազմանդամ կազմա-
կերպություններ, բայց և աչնպես աչնտեղ չերիտ-
միությունների հիմքը դրված եր, վորոնք ներ-
կայումս իրանց շարքերում հաշվում են հազա-
րավոր անդամներ: Յեվ վերջապես աչն միջո-
ցին, չերը Բերլինի կոնգրեսսում ԿԻՄ-ը ներկա-
յացնում եր առանձին կազմակերպությունների
դեռևս թույլ կերպով շաղկապված մի միու-
թյուն, չերկրորդ կոնգրեսսի շրջանում նրա

բոլոր սեկցիաներն իրանց ղեկավար ելին ճա-
նաչում Գործադիր Կոմիտեին և անպայման
չենթարկվում ելին նրա դիրեկտիվներին:

ԿԻՄ-ի չերկրորդ կոնգրեսսի բոլոր պատգա-
մավորները մասնակցում ելին նաև Կոմիտեերնի
չերրորդ կոնգրեսսի աշխատանքներին: Նրանք
ազդվում ելին նրա աշխատանքներից, վոր ան-
ցնում ելին «գեպի մասսաները» նշանաբանի տակ,
նրանք աչնտեղ տեսնում ելին, վոր կոմունիս-
տական կուսակցությունները ձգտում են դառնալ
մասսայական կազմակերպություններ: Այդ կոն-
գրեսսում նրանք կարող ելին նկատել, վոր Կոմ-
իտեերնի սեկցիաները թեև դեռևս վերջնակա-
նապես ամրացած և քաղաքականապես հաստա-
տուն կոմկուսակցություններ չելին,բայց և աչն-
պես նրանք վորոշակի հեղափոխական կազմա-
կերպություններ ելին, վորոնց կարելի չեր վըս-
տահել առանց վորևե չերկյուղի:

Յեվ վերջապես նրանք կարող ելին համոզ-
վել, վոր Կոմիտեերնի ղեկավարությունը հաս-
տատուն կերպով կենտրոնացած ե բալչլիկյան
կորիզի ձեռքում, վորը համախմբված եր ընկեր
Լենինի շուրջը: Այս բոլորը միասին ԿԻՄ-ի աշ-
խատանքների համար ստեղծում ելին բոլորովին
ալլ հիմունքներ, քան աչդ գոյություն ուներ Յե-
նայի կոնգրեսսի գումարման ժամանակ: Յերկրորդ

կոնգրեսսի պատգամավորների մեծամասնութիւնը մասնակից եր նաև Յենայի «քաղաքական ինքնուրույնութեան» կոնգրեսսին, այդ պատճառով նրանք չեղին կարող այժմ չհասկանալ, թե վորքան անիմատ բան է ԿԻՄ-ը նկատել վորպես քաղաքական ինքնուրույն միավոր՝ չկապված Կոմինտերնի հետ կամ նույնիսկ նրա հետ վորոշ հակասութեան մեջ գտնվելով:

Այս բոլոր հանգամանքները նպաստեցին այն բանին, վոր պատանեկան շարժման դերի, նրա փոխհարաբերութիւնների և միջազգային չերիտաշարժման տակտիկական հարցերի շուրջը ծագած դիսկուսիան վերջացավ ավելի արագ, քան այդ կարելի չեր սպասել: Կոնգրեսսի արձանագրութիւններից նկատվում է, վոր նրա աշխատանք-նեքի ծանրութեան կենտրոնը կազմում էին զուտ չերիտասարդական հարցերը: Պատգամավորների մեծամասնութիւնն ընդհանուր հարցերի առիթով շատ շուտով միացավ ուսածական պատգամավորների տեսակետին և միայն տնտեսական պայքարի և այդ ասպարիզում ունենալիք տակտիկական հարցերի վերաբերմամբ տարաձայնութիւնները վորք ինչ չերկարեցին:

Թեև մյուս բոլոր հարցերը վճովեցին, բայց չերիտակազմակերպութիւնների զուտ պատանեկան հարցերի վերաբերմամբ ունենալիք տակտի-

կայի հարցը դեռ վճոված չեր: Պետք է արդար չերիտակազմութիւնը, նրանից հետո, չերը նա ընդունեց կուսակցութեանը քաղաքականապես չեթարկվելու անհրաժեշտութիւնը, ձգտեք դառնալու մասնաշաղկան կազմակերպութիւն, իր մեջ ընդունելով չերիտասարդ բանվորների լայն մասսաներին՝ նրանց իր աշխատանքի պրոցեսսում կոմունիստներն դաստիարակելու նպատակով, թե նա պետք է լինեք չերիտասարդ զիտակից կոմունիստների մի նեղ կազմակերպութիւն, վորը պլանաչափ աշխատանք է տանելու չերիտասարդ բանվորներին հեղափոխականորեն դաստիարակելու նպատակով վոչ թե իր կազմակերպութեան ներսում, այլ չերիտակազմութեան շուրջը խմբված հատուկ կազմակերպութիւններ ստեղծելով: Այսպես եր զրկած հարցը չերկրորդ կոնգրեսսում: Ռուսական ընկերները, նրանց հետ և մնացած պատգամավորների մեծամասնութիւնն այն կարծիքի էին, վոր պատանեկան կազմակերպութիւններն իրանք պետք է լինեն մասնաշաղկան կազմակերպութիւններ—կոմունիզմի դպրոցներ: Յերիտակազմութիւններն իրանց դռները պետք է լայն բացեն քաղաքի և գյուղի աշխատավորական չերիտասարդութեան առաջ: Նրանք պետք է իրանց շարքերն ընդունեն բոլոր այն չերիտասարդ բանվորներին և գյուղացիներին,

վորոնք թեկուզ ամենաընդհանուր ձևով չեկել են ասի համոզման, վոր իրանց շահերի պաշտպանութունը պետք է կատարեն իրանց պրոլետարական կազմակերպությունների շարքերում: Գիտակից կոմունիստների դաստիարակութունը պետք է կատարվի միությունների ներսում և նրանց գործունեության ամբողջ պրոցեսում: Վորպես կոմունիստական դաստիարակության լավագույն միջոցներ կոնգրեսը մատնանշեց տնտեսական կռիվ մղելու, հակամիլիտարիստական պրոպագանդայի և հատուկ կոմունիստական դաստիարակչական աշխատանքի վրա հենց չերիտասարդական միության ներսում:

Հակառակ տեսակետ ելին պաշտպանում ղեկավորապես ավստրիական ընկերները, վորոնք պնդում ելին, թե տնտեսական կռիվ համար պետք է ստեղծվեն հատուկ, ինչպես իրանք ելին ասում՝ «միջանկյալ» կազմակերպություններ չերիտմիությունից դուրս, ըստ վորում այս վերջինը պետք է ապահովեր իր համար նրանում միայն ղեկավարող դերը: Այս դիսկուսիան ևս վերջացավ ուղտական ընկերների պաշտպանած տեսակետի հաղթանակով:

Յեթե ցանկանանք մի հայտարարի բերել կոնգրեսի աշխատանքները, կգանք հետևյալ չեզրակացության,

1. ԿԻՄ-ը չերկրորդ կոնգրեսում հրամարվեց քաղաքական ինքնուրույնության սկզբունքներից և ընդունեց, վոր քաղաքական ղեկավարող դերը կամ, այլ խոսքով՝ չերիտմիությունների, վորպես «բանվոր դասակարգի ավանգարդի» դերը քաղաքական իմաստով միայն ժամանակավոր անցողակի չերևույթ եր:

2. Ընդունեց և կոնկրետացրեց Կոմինտերնի չերրորդ կոնգրեսի առաջադրած «դեպի մասսաները» հիմնական սկզբունքը չերիտշարժման վերաբերմամբ:

3. Մշակեց չերիտմիությունների համար հատուկ գործունեության հիմնական դիրեկտիվներ (հրահանգներ) չերիտասարդ բանվոր և գյուղացի մասսաներին իրանց շարքերը գրավելու համար: Այս հարցում իբրև ղեկավար սկզբունք ընդունվեց, վոր կոմչերիտմիությունը պետք է նպատակ դնի իր կազմակերպությունը դարձնել պրոլետարական չերիտասարդության բոլոր պահանջներին համապատասխան գործունեություն ունեցող միակ հեղափոխական կազմակերպություն:

Նույր նշանակութուն ունեցին նաև կոնգրեսի վորոշումները կազմակերպչական հարցերի մասին: Բերլինի կոնգրեսում ընտրված հինգ անդամից բաղկացած Գործադիր Կոմիտեն չափազանց փոքրաթիվ եր այսպիսի մի խոշոր,

բազմապիսի նոր խնդիրներ իրագործող կազմակերպութիւն ղեկավարելու համար: Նոր Գործադիր Կոմիտեն ընտրվեց 11 անդամից և 4 թեկնածուից: Գործկոմի մշտական տեղը վորոշվեց ընտրել Մոսկվան, վորտեղ գտնվում էր Կոմինտերնի Գործկոմը: Իսկ Մոսկվայի և չեկոսլական չեքո-կըրների միջև կապի դժվարութիւն մասին չեղած առարկութիւնները հերքելու նպատակով վորոշվեց Բերլինում ունենալ հատուկ բյուրո՝ Գործկոմի չեքոք անդամներից: Այս վորոշումով հիմք դրվեց ԿԻՄ-ի և Կոմինտերնի սերտ համագործակցութիւն և Կոմմունիստական Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի մեջ ՌԿՅԵՄ մշտական ազդեցութիւն պահպանման:

ՆՈՐ ՈՒՂԻՈՎ

Այս հարցերը կոնգրեսում համեմատաբար հեշտ վճռվեցին, քանի վոր առանձին միութիւնների ներկայացուցիչները գտնվում էին մեկ կողմից Կոմինտերնի չեքոքը կոնգրեսի աշխատանքների և մյուս կողմից Ռուսաստանում տեսածի և հատկապէս Կոմյերիտմիութիւն գործունեցութիւն ազդեցութիւնների տակ: Սակայն կոնգրեսի վորոշումները միութիւնների մեջ կիրառելը բավական դժվար և տեւական գործ էր, քանի վոր այդ վորոշումները հիմքից փոխում էին նրանց նախկին բոլոր սկզբունքները:

Կոմմունիստական Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի և նրա սեկցիաների զարգացումը նոր հիմունքներով դժվարանում էր նաև ընդհանուր քաղաքական դրութիւն մեջ տեղի ունեցած մեծ փոփոխութիւններով: 1921 թիվն սկիզբն էր պրոլետարիատի նահանջի և կապիտալի հարձակման: Գործադրկութիւն նոր ալիքն ընդգրկել էր աշխատավոր յերիտասարդութիւնը: Պրոլետա-

ըրևաթի խոշոր չելուծները վերջացել էլին պարտությամբ, իսկ չերիտասարդության մասնակի կոիվներն առանձին չերկրներում՝ ուղղված չերիտասարդության անտեսական և իրավական դրության վատթարացման դեմ, նույնպես մնում էլին անհետևանք։ Յերիտասարդական մասսաների մեջ առաջացել էլին քաղաքական անտարբերության և պասսիվության տենդենցներ։ Բուրժուազիան շատ չերկրներում առանձնապես դաժան վերաբերմունք էր ցույց տալիս դեպի կոմունիստական չերիտմիությունները, վորոնցից շատերն ստիպված էլին անցնել անլեգալ դրության, իսկ մյուս կողմից ԿԻՄ-ի միջանի սեկցիաներում, ամենից առաջ Գերմանիայում, Ֆրանսիայում և Նորվեգիայում չերևան չեկան լուրջ կրիզիսներ։

Այդ կրիզիսները հարկադրում էլին կոմչերիտմիություններին վորոշ դիրք բռնել դեպի վիճելի հարցերը, այսինքն անհրաժեշտ էլին դարձրնում քաղաքական կամպանիաներ անցկացնելու։ Բայց միևնույն ժամանակ քաղաքական անտարբերությունը, վոր չերիտասարդ բանվորական մասսաներից անցել էր նաև չերիտմիություններին, դժվարացնում էր այդ աշխատանքը։ Պատանեկան կազմակերպությունների և ամբողջ Խտեղնացիոնալի բուռն աճման շրջանից հետո կանգ էր առել հետագա աճումը և նույնիսկ

սկսվել էր անդամների քանակի նվազման շրջանը։ Շատ միություններում սկսել էլին վատանալ կազմակերպության զանազան շերտերի փոխհարաբերությունները. քաղաքականապես ավելի զարգացած ակտիվ անդամները գործոն մասնակցություն էլին ցույց տալիս կուսակցական դիսկուսիաներին, իսկ կազմակերպության մեջ նոր մտածանդամներն այդ դիսկուսիաներում չգտնելով իրանց զբաղեցնող հարցերի բավարարումը՝ գործունեության նոր հնարավորություններ էլին վորոնում միություններից դուրս կամ նույնիսկ բոլորովին հեռանում էլին նրանց շարքերից։ Այս բոլորն, իհարկե, չեր կարող նպաստել չերկրորդ կոնգրեսսի վորոշումների իրականացմանը։ Շատ միություններում նորից սկսվեց այն դիսկուսիան, վոր չերկրորդ կոնգրեսսում միջազգային մասշտաբով արդեն վերջացել էր։ Առանձին միությունները կամ նրանց վորոշ ուժեղ խմբակները դուրս էլին գալիս այն վորոշումների դեմ, վոր ընդունված էլին իրանց ներկայացուցիչների կողմից չերկրորդ կոնգրեսսում։ Մանավանդ այդ կատարվում էր ամենակարևոր հարցերի վերաբերմամբ, ինչպես, որինակ, վերաբերմունքը դեպի կոմկուսակցությունները, կոմչերիտմիության դերը տրետեսական կռիվում և այլն։

Չարտահայտվելով անմիջապես այդ վորո-

շումների գեմ՝ գործնականում նրանք չեղին իրագործում աչն, կամ գործում ելին բոլորովին հակառակ ուղղութեամբ:

Այսպես, որինա՛լ, գերմանական յերիամիութեան մեջ, չնայած յերկրորդ կոնգրեսաց անմիջապես հետո գումարված ազգային կոնգրեսոր հաստատել եր՝ Մոսկվայում ընդունված վորոշումները, շուտով առաջ յեկան տենդենցներ, վորոնք դեմ ելին Կոմյերիամիութեանը կուսակցութեան քաղաքականութեանը յենթարկելուն: Այս բանին առիթ ծառայեց գերմանական կոմկուսակցութեան մեջ ծագած կրիզիսը, վորի ժամանակ կուսակցութեան Կենտկոմն սկզբում բավականաչափ վորոշ դիրք չբռնեց գեպի ոսպորտայնիստական տարրերը, ինչպիսին ելին Լեվին և նրա կողմնակիցները, վորոնք հետագայում արտաքսվեցին կուսակցութեանից:

Իտալիայի յերիամիութեանը կոմկուսակցութեան համագումարում, վոր կապացավ Կոմինտերնի III կոնգրեսոյից հետո, չնայած աչն բանին, վոր աչդ համագումարը կոմյերիամիութեան կողմից բոլորովին ճիշտ ճանաչված քաղաքական դիժ եր անցկացնում, դեմ արտահայտվեց կուսակցութեան քաղաքական դեկավարութեանը և պահանջում եր յերիամիութեանն ընդունել վորպես քաղաքականապես ինքնուրույն դեկավար կազմակերպութեան:

Իտալական ընկերներն արտահայտվում ելին նույնպես անտեսական կռվի դեմ: Իտալական յերիամիութեանն աչն ժամանակ առաջին անգամ մեծ պայքար եր սկսել Ֆաշիզմի դեմ: Այս կռվում նա ընկավ խոշոր սխալանքի մեջ, դարձնելով յերիամիութեանը զուտ ռազմական, նեղ, մեկուսացած կազմակերպութեան, վորը, իհարկե, պետք ե հրաժարվեր յերիտասարդութեան անտեսական շահերը վորեւե կերպ պաշտպանելու աշխատանքից: Այս սկզբունքի պաշտպանութեան միջոցին իտալական ընկերները պաշտպանութեան միջոցին իտալական ընկերները պաշտպանութեան գտնելով Բորդիզայի կողմից՝ աչնքան հեռու գնացին, վոր սկսեցին հաստատել, թե Իտալիայի յերիտասարդ բանվորներն ու գյուղացիներն, ընդհանրապես, չունեն իրենց առանձին անտեսական շահերը:

Գերմանիայում բավական խոշոր մի խումբ, վոր մի ժամանակ Կենտկոմում մեծամասնութեան եր կազմում, արտահայտվեց աչն սկզբունքի դեմ, թե կոմսոմոլը պետք ե ղեկավարի յերիտասարդ բանվորների անտեսական շահերի համար մղվող կռիվը: Այս ընկերները յեղնելով աչն հանգամանքից, վոր Գերմանիայի միքանի արհմիութեաններին կից գոյութեան ունեղին պատանեկան սեկցիաներ, պահանջում ելին ընդհանրացնել այս սկզբունքը, աչսինքն սխտեմատիկաբար պատա-

նեկան սեկցիաներ ստեղծել գոյություն ունեցող բոլոր արհմիություններին կից:

Կային նույնպես վարոշ շեղումներ չերկրորդ կոնգրեսսի ընդունած վարոշումներից կոմմունիստական դաստիարակչական աշխատանքի վերաբերյալ: Իտալական ընկերները հրաժարվում էին դաստիարակչական աշխատանքից, հիմնավորելով այդ հենց նույն առարկություններով, ինչով մերժում էին անտեսական կռիվը: Անգլո-սաքսոնական չերկրներում, կոմկուսակցությունների շարքերում գոյություն ունեցող համապատասխան շեղումների ազդեցության տակ, չերիամիության մեջ նույնպես չերեան էին չեկել, դաստիարակչական աշխատանքներին քաղաքական բնույթ տալու փոխարեն, զուտ ընդհանուր բնույթ տալու տենդենցներ:

Ավստրիական ընկերները մի ծայրահեղությունից անցնում էին մյուսին և քաղաքական դաստիարակչությունը բանվորական շարժման առուրյա հարցերի հետ շաղկապելու անհրաժեշտության սկզբունքը հասկանում էին այնպես, թե պետք է հրաժարվել վորեն պլանաչափ սխառմատիկ կոմմունիստական դաստիարակչական աշխատանք տանելուց, այլ պետք է առարկաների ավանդումը տանել պատահական կերպով, նայած բանվորական շարժման ընթացիկ անցքերին:

Կարևոր է հիշել նաև այն, վոր այն միջոցին, չերը Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի առաջին և չերկրորդ կոնգրեսսների միջանկյալ շրջանում բոլոր նման շեղումներն անցնում էին աննկատելի, այժմ միություններում վոշ մի այդորինակ չերևույթ չեր կատարվում, վոր չքննվեր Գործկոմում: Բովանդակալից գրավոր կապի և բոլոր խոշոր չերկրները հաճախակի ուղարկվող ներկայացուցիչների միջոցով նոր Գործկոմը կարողացել էր ապահովել իր իսկական ղեկավարող դերը շարժման մեջ: Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալն ավելի ու ավելի դառնում էր միասնական կենտրոնացած համաշխարհային մի կազմակերպություն:

Այս շրջանում մենք նկատում ենք նույնպես մեկ ուրիշ նոր չերևույթ: ԿԻՄ-ը նույնպես, ինչպես և նրա նախորդը – Բերնում ստեղծված չերիտասարդական միջազգային միությունը — մինչև չերկրորդ կոնգրեսսը անց էր կացրել հատուկ միջազգային կամպանիաներ: Այդ բոլոր կամպանիաները չեկին կրում զուտ պատանեկան բնույթ, անցի միջազգային պատանեկան որերից, վորոնք, սակայն, նույնպես գլխավորապես ընդհանուր քաղաքական բնույթ էին կրում:

Յերկրորդ կոնգրեսսից հետո, վոր իրագործեց զուտ պատանեկան հարցերին անցնելը, տեղի

ունեցալ հատկապես բանվոր յերիտասարդության համար կազմակերպած առաջին խոշոր միջազգային կամպանիան: Դա միասնական ֆրոնտի մի խոշոր կամպանիա չեր, վոր մղվում եր բանվորական յերիտասարդության համաշխարհային կոնգրեսոս գումարելու նպատակով:

Այս կամպանիան մղվում եր յերկու պատճառով:

1. Կոմիւնտերնը կապիտալի հարձակմանը հակադրում եր պրոլետարական միասնական ֆրոնտի լոզունգը և սկսել եր այդ ուղղությամբ խոշոր միջազգային կամպանիա, վորն ուղղված եր գլխավորապես 2 և 2¹/₂ Խտերնացիոնալների դեմ:

2. ԿԻՄ-ի յերկրորդ կոնգրեսոսից փոքր ինչ առաջ նրա մեջ չմտնող յեվրոպական յերկրների պատանեկան կազմակերպությունները միանալով կազմել էլին միջազգային յերկու կազմակերպություն: ԿԻՄ-ը, վոր մինչ այդ բավական յերկար ժամանակ միջազգային պրոլետարական յերիտասարդական շարժման մեջ մոնոպոլ վիճակ ուներ, իրան դեմ հանդիման տեսով յերիտասարդական ուրիշ յերկու Խտերնացիոնալ, վորոնք միջին յեվրոպական յերկրներում բավականաչափ ուժեր ունեւին իրանց տրամադրության տակ:

Գերմանիայի և Հոլանդիայի սոցիալ-պա-

տրիոտական պատանեկան կազմակերպությունները, վորոնք մինչ այդ վոչ մի միջազգային կազմակերպության մեջ չեւին մտնում (մինչև իսկ անդամ չեւին մինչպատերազմյան Յերիտասարդական Խտերնացիոնալի), իրանց վրա վերցրին ուրիշ նման կազմակերպությունների միության նախաձեռնությունը: Նրանք միանալով բելգիական «Յերիտասարդ Գվարդիայի» և Շվեցիայի, Նորվեգիայի ու Ֆրանսիայի ԿԻՄ-ի մեջ մտնող միություններից բաժանված սոցիալ-դեմոկրատական կազմակերպությունների հետ, կազմեցին բանվորական յերիտասարդական Խտերնացիոնալ յերկրորդ Խտերնացիոնալի դեկավարությամբ: Ավստրիական յերիտմիությունը, վորը սերտորեն կապված եր ցենտրիստական 2¹/₂ Խտերնացիոնալի դեկավարների հետ, չեր կարող միանալ բանվորական յերիտասարդական սոցիալ-պատրիոտական Խտերնացիոնալին, քանի վոր այդ նրան չեւին թույլ տալ իր իսկ անդամները: Այդ պատճառով միանալով միջին յեվրոպական նույնպիսի միքանի կազմակերպությունների հետ, Վիեննայում ստեղծեցին իրանց սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների միջազգային միությունը: Այդ միության մեջ մտան Չեխո-Սլովակիայի սոցիալիստական յերիտմիությունը, Գերմանիայի պրոլետարական սոցիալիստական յերիտմիություն-

նը և Ֆրանսիայի սոցիալիստական զրեթե փաստորեն արդեն գոյութիւն չունեցող չերիտմիութիւնը:

Սոցիալ-պատրիոտական չերիտմիութիւնները շնորհիվ իրանց ապաքաղաքական գործունեւութեան (հիմնված գլխավորապես զվարճութիւնների և ընդհանուր կրթութեան վրա), ինչպես և սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութիւնների և կառավարութիւնների ոժանդակութեան, իրանց կազմի մեջ ունեւին բավական խոշոր թիւով անդամներ: Բանվորական չերիտասարդական Ինտերնացիոնալը կազմվելիս այդ միութիւններն ունեւին մոտ 110.000 անդամ, վորոնց մեծամասնութիւնը պրոլետարական ծագում ունեւ: Սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպութիւնների միջազգային միութիւնն իր շարքերում հաշվում եւր մոտ 45.000 անդամ, վորից 30.000-ը միայն Աւստրիական գուտ պրոլետարական չերիտմիութեան անդամներն եւին:

ԿիՄ-ի առաջ խնդիր եւր դրված՝ թուլացնել այս միջազգային կազմակերպութիւնների ազդեցութիւնը չերիտասարդ բանվորների վրա: Ամենուրեք չերեան չեկող քաղաքական պասսիւութեան այս շրջանում այդ կազմակերպութիւնները չենթադրում եւին ուժեղացնել իրանց շարքերը: Սակայն այն հանգամանքը, վոր կապիտալի հարձակումն

առանձնապես խստորեն անդրադառնում եւր բանվորական չերիտասարդութեան վրա, իսկ չերիտասոցիալ-դեմոկրատական միութիւնները լսել անգամ չեւին ուզում անտեսական կովի մասին, — այդ կազմակերպութիւնների անդամների մեջ:

ԿիՄ-ն իր պաքարը հիմնավորում եւր աշխատավոր չերիտասարդութեան ծանր դրութեամբ, վոր առաջացել եւր կապիտալի հարձակման շրջանում: Նա դիմեց մյուս չերիտ Ինտերնացիոնալներին՝ առաջարկելով միացած ուժերով կովել բանվորական չերիտասարդութեան աղքատացման դեմ:

Կոմիւնտերնն այդ միջոցին կամպանիա չերանցկացնում 2 և 2¹/₂ Ինտերնացիոնալների հետ միասին համաշխարհային բանվորական կոնգրեսս դումարելու համար: ԿիՄ-ն իր կողմից պահանջեց, վոր համաշխարհային բանվորական կոնգրեսսի որակարգում դրվի բանվոր չերիտասարդութեան և նրա վրա կապիտալի հարձակման ազդեցութեան հարցը, վորպես ինքնուրույն հարց: Յերը 2 և 2¹/₂ Ինտերնացիոնալների հետ բանակցութիւնները վերջացան առանց վորեւ հետեանքի, ԿիՄ-ի Գործկոմը դիմեց պատանեկան չերիտ հակառակորդ կազմակերպութիւններին՝ առաջարկելով հրավիրել բանվոր չերիտասարդութեան հա-

մաշխարհային կոնգրեսս: Սոցիալ-դեմոկրատական չերիտասարդական Խնտերնացիոնալները փորձեր ելին անում կազմելու բոլոր Խնտերնացիոնալների միություն, բլոկ, վորին ԿԻՄ-ը հակադրում էր միամական չերիտասարդական Խնտերնացիոնալ կազմելու լոզունգը: ԿԻՄ-ը չբավականանալով միայն համաշխարհային կոնգրեսս հրավիրելու լոզունգով, մշակեց նաև կոնկրետ առաջարկութուններ կռվելու բանվոր չերիտասարդության շահերի պաշտպանության համար և կազմակերպեց նրանց ոգտին լայն ազիտացիա չերիտասարդության մասսաներում:

Այս կամպանիան նույնպես անհաջողությամբ վերջացավ, հանդիպելով չերիտասարդական սոցիալիստական Խնտերնացիոնալների դիմադրությանը: Բանվոր չերիտասարդության սոցիալիստական Խնտերնացիոնալն անշուշտ, համապատասխան ցուցմունքներ ստացել էր II Խնտերնացիոնալի քարտուղարից:

Միջազգային այս կամպանիայի անհաջողությունից հետո ԿԻՄ-ը նման կամպանիաներ կազմակերպեց ազգային մասշտաբով: Կամպանիաներ կազմակերպվեցին Գերմանիայում, Չեխո-Սլովակիայում և Ավստրիայում, իսկ ավելի փոքր մասշտաբով՝ Բելգիայում, Շվեյցիայում, Հոլանդիայում և Ֆրանսիայում: Այս կամպանիաների շնորհիվ

ԿԻՄ-ի հեղափոխական տնտեսական դիրքը հայտնի դարձավ բանվորական չերիտասարդական ավելի լայն շրջաններին, քան մինչև այդ եր: Միջազգային այս առաջին լայն չերիտասարդական կամպանիայի միջոցին տեղի ունեցած աչքի ընկնող միջադեպերից մեկն էլ այն չերկարատե գրագրությունն էր, վոր տեղի ունեցավ ԿԻՄ-ի և Վիեննայի Միջազգային Միության միջև Ռուսաստանում ձերբակալված չերիտասարդ մենչևիկներին ազատելու մասին: Միջազգային Միությունը միատեղ պայքարելու մասին վորևե բանակցություն սկսելու նախադրյալ էր համարում Ռուսաստանի չերիտասարդ սոցիալ-դեմոկրատներին ազատելը:

ԿԻՄ-ի Գործադիր Կոմիտեն այս առթիվ իր հակառակորդներին փառավոր պատասխան տվեց՝ հիմնավորված բազմաթիվ աչք ծակող փաստերով, վորոնք ապացուցում ելին այդ «խեղճ», «անմեղ» չերիտասարդների գործունեյությունը. Միջազգային Միության ղեկավարները մինչև իսկ չհամարձակվեցին հրապարակել այդ պատասխանը:

Զնայած կամպանիայի հետևանքով համաշխարհային կոնգրեսս չհրավիրվեց, այնուամենայնիվ նա մեծ հաջողություն ունեցավ: Նա չերկու հակառակորդ չերիտասարդական Խնտերնացիոնալները դեպի միացման ուղին հրեց: Սրա հետևանքն այն չեղավ, վոր այդ կազմակերպություններից

հեռացան շատ տարրեր, վորոնք մինչև այդ համատույն ելին, թե իրենց ղեկավարները ցանկություն ունեն գնալու բոլոր պրոլետարական հեղափոխական տարրերի միացման ճանապարհով, իսկ այժմ տեսան, վոր իրականում միացման են գնում սոցիալ-պատրիոտների հետ: Բացի այդ, կամպանիան ավելի ժողովրդականացրեց ԿԻՄ-ի չերկրորդ կոնգրեսսում ընդունված տնտեսական մարտական ծրագիրը: Մինչև այդ ընդհանրապես գոյություն չունեին պրոլետարական պատանեկան շարժման նման մի ծրագիր, սոց.-դեմոկրատներն առհասարակ խուսափում էին տնտեսական կռիվ հարցեր բարձրացնելուց, իսկ ԿԻՄ-ը գրավված լինելով ընդհանուր քաղաքական գործունեությամբ, նույնպես չունեին նման ծրագիր: Սակայն այս ասպարիզում ԿԻՄ-ի հաջողություններն աչքառելի մեծ չեղին: Յերկրորդ կոնգրեսսից հետո հաջողվեց միայն հետևյալը.— ԿԻՄ-ը համաձայնություն չեկավ Կարմիր Պրոֆինտերնի հետ, վորպեսզի այս վերջինը Պրոֆինտերնի կազմի մեջ մտնող բոլոր պրոֆմիությունների մարտական ծրագրի մեջ մտցնի բանվոր չերիտասարդության պահանջները: Այդ համաձայնությունն զգալիորեն տարբերում է Պրոֆինտերնը Ամստերդամի Ինտերնացիոնալից, վորը մինչև այժմ դեռ չերբեք չի զբաղվել հատկապես բանվոր չերիտասարդության խնդրով:

Բանվոր չերիտասարդության տնտեսական շահերի պաշտպանության համար կամպանիան լայնացնելուն վորոշ արգելք էր հանդիսանում միջազգային մասշտաբով չերիտասարդ բանվորության դրության մասին փաստական տվյալների բացակայությունը: Չկային սխտեմատիկ նյութեր, կամ նույնիսկ բանվոր չերիտասարդության տնտեսական դրության փոքրիշատե կանոնավոր նկարագրություն: ԿԻՄ-ի Գործկոմը ձեռնարկեց այդ աշխատանքին, և նրան իսկապես շուտով հաջողվեց բավական ընդարձակ նյութ ժողովել, վորը և հիմք ծառայեց վերը հիշված մարտական ծրագրին: Գործնական աշխատանքի նույնպիսի հիմքեր ստեղծելով առանձին չերկրներում՝ Գործկոմը մի շարք միությունների միջոցով համապատասխան կամպանիաներ կազմակերպեց ազգային մասշտաբով և մի շարք բաց նամակներով և առաջարկություններով դիմեց համապատասխան չերկրների պրոֆմիությունների կոնգրեսսներին՝ կոչ անելով պաշտպանել չերիտասարդ բանվորների շահերն ընդդեմ կապիտալի:

ԿԻՄ-ի ընդունած այս գծի ճշտությունն ապացուցվեց նրանով, վոր բանվորական շարժման պատմության մեջ առաջին անգամ զանազան չերկրներում սկսվեցին բավական բազմաթիվ չերիտասարդ բանվորների ինքնուրույն գործա-

դուհներ, վորոնց ղեկավարը մեծ մասամբ կոմ-
յերիտմիութունն էր:

ԿԻՄ-ի զարգացման ամփոփումներն անելով՝
մենք պետք է ասենք, վոր յերկրորդ կոնգրեսին
հետևող շրջանում նա չկարողացավ մեծ հաջողու-
թյուններ ունենալ այս նոր ուղիով: Դա տակա-
կալի դանդաղ փոփոխման, հին ուժերը նոր
ֆրոնտում հավաքելու, ներքին ղիսկոտսիաների և
հարցերի պարզաբանման մի շրջան էր: Միքանի
տեղերում կարելի չեր նկատել նույնիսկ վորոշ
հետադիմութուն: Առանձնապես աչքի չեր ըն-
կնում կոմյերիտության քաղաքական ակտիվու-
թյան թուլացումը, վոր միքանի յերկրներում
հետևանք էր կապիտալի հարձակման շրջանում
բանվոր յերիտասարդության մեջ նկատվող ընդ-
հանուր ընկած տրամադրության:

Այդ շրջանի ամենակարևոր հաջողութունն
այն էր, վոր ստեղծվեց յերիտասարդական Խտեր-
նացիոնալի ամուր ղեկավարող կենտրոն: ԿԻՄ-ն
ավելի շուտ, քան Կոմինտերնը, դարձավ կենտրո-
նացած համաշխարհային ամուր մի կազմակեր-
պութուն, վորի սեկցիաներն աշխատում էին
Խտերնացիոնալի Գործկոմի անմիջական ղեկա-
վարությամբ:

Յերրորդ կոնգրեսը նշանակված էր 1922
թվի ղեկտեմբերին: Այս կոնգրեսի նախապատ-

րաստական աշխատանքների միջոցին Գործկոմն
իր ուշադրութունը դարձրեց այն հարցի վրա,
թե ինչն է իրանց անհաջողությունների պատ-
ճառը: Ի՞նչն է պատճառը, — հարց էլին տալիս
իրանց ղեկավարող ընկերները, — վոր չնայած
սկզբունքային գծի փոփոխմանը, միությունները
նկատելի հաջողություններ չունեցան մասսայա-
կան կազմակերպություններ դառնալու գոր-
ծում:

Այս հարցի ուշադիր ուսումնասիրությունը
ցույց տվեց, վոր ԿԻՄ-ի շարքերում գոյութուն
ունեք հակասութուն միությունների առաջ դր-
ված նոր խնդիրների և նրանց կազմակերպչական
ձևերի միջև: Կազմակերպչական ձևերը մնացել
էին անփոփոխ դեռ նախապատերազմյան շրջա-
նից, ԿԻՄ-ի սեկցիաները, բացի ուսական կոմ-
յերիտմիութունից, կազմված էին նույն տերրի-
տորիալ սկզբունքով, ինչ սկզբունքով և հին
սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունները:
Այս վերջիններն իրենց հիմնական խնդիրն էին
համարում ընտրությունների ժամանակ ձայներ
հավաքելը և այդ պատճառով կազմակերպված
էին տեղական ընտրական շրջանների համեմատ:
Կոմյերիտմիութունը նոր անդամներ էր զբաղում
վոչ թե ձեռնարկություններում տարած սխտե-
մատիկ աշխատանքի միջոցով, այլ տեղական

խմբերի կազմակերպված չերեկուլթներին, դասախոսություններին և այլ հավաքություններին պատահաբար ներկա գտնվող չերիտասարդներին:

Այս հարցի քննությունը կենտրոնական տեղ գրավեց չերկրորդ կոնգրեսսի աշխատանքներում, փորի որակարգի ամենակարևոր հարցը կազմում էր չերկրորդ կոնգրեսսի ընդունած փորձումների կիրառումը կյանքում:

Արտաքինով այս չերրորդ կոնգրեսսը շատ քիչ էր տարբերվում չերրորդ կոնգրեսսից: Ներկա էին 91 պատգամավոր 38 միություններից 800,000 անդամով: Ներկայացված կազմակերպությունների թիվը պակասել էր այն պատճառով, փոր չերկրորդ կոնգրեսսից հետո միքանի կազմակերպություններ միացել էին: Որինակ՝ Բուխարայի միությունը միացել էր ռուսական կոմսոմոլին, Բուկովինայի և Սեմիգրադցի միությունները՝ ռումինական կոմսոմոլին և այլն: Յերկու կոնգրեսսի վիճաբանությունները համեմատելով, կարելի չէր, սակայն, միանգամից նկատել կազմակերպչական և իդեոլոգիական մեծ հաջողություններ: Յերրորդ կոնգրեսսում զգացվում էր, փոր այստեղ հանդես են գալիս գործնական մեծ փորձառություն ունեցող միասնական միջազգային կազմակերպության ներկայացուցիչներ: Նրանք հարուցում էին զլխավորա-

պես իրանց գործունեությունը վերաբերող կոնկրետ հարցեր. — աշխատանքի մեթոդների լավացում, առաջադրված հարցերի կիրառում կյանքի մեջ, պաշտարի խորացում աշխատավոր չերիտասարդություն շահերի համար. բոլոր չերկրներում:

Կոնգրեսսի կատարած աշխատանքների ամենալավ գնահատականը տրված է ԿիՄ-ի Գործկոմի կողմից չորրորդ կոնգրեսսին ներկայացրած գեկուցման մեջ, փոր տեղի ունեցավ մեկ և կես տարի հետո, 1924 թվի ամառը:

— Հիմնվելով չերկրորդ և չերրորդ կոնգրեսսների միջանկյալ շրջանում կատարած աշխատանքի և ձեռք բերված փորձի վրա, — ասված է այդ գեկուցման մեջ, — չերրորդ կոնգրեսսը մոտավորապես համառոտ կերպով այսպես ձևակերպեց կոմյերիտական կազմակերպությունների զլխավոր խնդիրները:

Կոմյերիտմիությունները զարգացնելով՝ դարձրնել ըսնվոր չերիտասարդության մասսայական կազմակերպություններ ինչպես նրանց սոցիալական կազմով, այնպես էլ կազմակերպչական ձևվերով, բովանդակությամբ յեվ աշխատանքի մեթոդներով:

Կենտրոնական տեղ էր գրավում, անշուշտ հիմնական հարցի լուծումը՝ այնպիսի կազմակերպչական ձևվեր ստեղծել, փորոնք նախափոր դարձը-

նեն պրոլետարական պատանեկան շարժման աս-
նոր տեսակի հետագա զարգացումը: Կոնգրեսը
չերկարատե ու հիմնական քննությունից հետո
առաջարկեց միություններին կազմակերպել ի-
րենց անդամներին ըստ արտադրական բջիջների,
վորպեսզի սխառեմատիկ և պլանաչափ աշխատան-
քի միջոցով նոր կազմակերպված աչդ արտադրա-
կան բջիջները հնարավորություն ունենան մո-
տենալու չերիտասարդ բանվորությունը, առաջին
հերթին ծանր արդյունաբերություն մեջ:

Այս հարցի առթիվ լավեցին շատ առարկու-
թյուններ: Դրա պատճառը Յեվրոպայի պրոլետա-
րական պատանեկան շարժման քսանամյա տրա-
դիցիաներն էին, վորոնք շատ վորոշակի ձև էին
ստացել, և վորոնց հաղթահարելը հեշտ չէր ա-
մենից առաջ իդեոլոգիական տեսակետով: Յեր-
կրորդ, նույնպիսի կարևոր պատճառը գոյություն
ունեցող որչեկտիվ գծվարություններն էին (որի-
նակ՝ այն փաստը, վոր բանվորների բնակավայրը
շատ հաճախ բավական հեռու էր աշխատավայրից,
վորի պատճառով և նրանց մասնակցությունը
բջիջի կյանքին ու գործունեությունը նույնպես
գծվարանում էր): Յերրորդ պատճառը մեր միու-
թյունների անբավարար սոցիալական կազմն էր:
Պարզվում էր, վոր չերիտասարդ պրոլետարիատի
վճռական նշանակություն ունեցող շերտերը —

խոշոր ինդուստրիալի չերիտասարդ բանվորները
— կազմում էին մեր միությունների անդամների
աննշան մասը, քանի վոր մեզ հաջողվել էր մուտք
գործել միայն շատ քիչ խոշոր ձեռնարկություն-
ներ, իսկ անդամների մեծամասնությունը մանր
և միջին արդյունաբերության մեջ աշխատող
բանվորներ էին, գրասենյակների ծառայողներ
և այլն:

Կոնգրեսը շատ մանրամասնորեն քննելով
այս բոլոր փաստական արգելքները՝ այնուամե-
նայնիվ վորոշեց կազմակերպությունները կառու-
ցել ըստ արտադրական բջիջների:

Հարցի այսպիսի լուծումով կոնգրեսը նա-
խադրյալներ ստեղծեց սոցիալական կազմի փո-
փոխման համար, վոր համապատասխան պիտի
լիներ բանվոր չերիտասարդության կոմունիս-
տական մասսայական կազմակերպությանը: Մեր
շարժումը համապատասխան սոցիալական կազմ
կարող է ստեղծել միմիայն խոշոր արդյունաբե-
րության մեջ արտադրական բջիջներ կազմակեր-
պելով, աչդ բջիջների ակտիվ աշխատանքով, կի-
րառելով կոմունիստական մասսայական կազմա-
կերպության մեթոդները: Մեր միությունների,
վորպես կոմունիստական մասսայական կազմա-
կերպությունների, հիմնական կանոններն ու աշ-
խատանքի մեթոդները կոնգրեսը լրացրեց և

կոնկրետացրեց գլխավորապես չերեք ուղղությամբ:

Առաջին՝ քաղաքական ակտիվության հարցում: Մենք արդեն նկատեցինք, թե ինչպես չերկրորդ կոնգրեսսի վորոշումը՝ կոմյերիամիությունը կոմկուսակցության ղեկավարությանը յենթարկելու մասին, մասնակի կերպով, մանավանդ Միջին Յեվրոպայում, ճիշտ չեր ըմբռնված, ինչպես նրա կիրառումն ահա աստիճան աղավաղված եր, վոր պակասել եր կոմյերիամիությունների քաղաքական ակտիվությունը: Կոնգրեսսը հարկադրված եր կտրականապես վերացնել այս չափազանցությունները: Բացի այդ կոնգրեսսը քաղաքական ակտիվության հարցը դարձրեց ուշադրության կենտրոն: Նա վորոշեց, չնայած կոմյերիամիությունը չենթարկվելու չե կոմկուսակցության քաղաքական ղեկավարությանը, բայց նա, այնուամենայնիվ, մնում ե քաղաքական կազմակերպություն, վորի քաղաքական ակտիվությունը կոմյերիամիության հիմքը, ամբողջ գործունեության մեթոդը և նրա գլխավոր հատկանիշը պետք ե կազմի: Առաջին հերթին կոնգրեսսը վորոշեց բոլոր միությունների և նրանց անդամների ակտիվ մասնակցության անհրաժեշտությունը կուսակցական կյանքի, կուսակցության և բանվոր դասակարգի պայքարի բոլոր հարցերում:

Այնուհետև նա ընդգծեց, վոր միության ամբողջ գործունեությունը, լինի դա լուսավորական-դաստիարակչական, թե անտեսական-պրոֆեսսիոնալ աշխատանք, աշխատանք գյուղում, թե մանկական խմբակներում, աշխատանք կազմակերպության մեջ, թե կազմակերպությունից դուրս—ամենուրեք և անփոփոխ պետք ե ունենա քաղաքական բնույթ, բովանդակություն և նպատակ: Կարճ ասած՝ միության ամբողջ գործունեությունը պետք ե կրի քաղաքական ակտիվություն, վորովհետև միայն այդ դեպքում միությունը կդառնա բանվոր դասակարգին և նրա ազատագրական պայքարին ծառայող մի իրական ուժ:

Ներկայումս մենք պետք ե նորից ընդգծենք այդ անհրաժեշտությունը, չնայելով վոր շատ միությունների մեջ այդ ուղղությամբ նկատվում են անկասկած հաջողություններ և առաջադիմություն: Մենք դեռ շատ մոտիկ անցյալում կարող եյինք նկատել միքանի կարևոր միությունների մեջ աշխատանքի չափազանց նեղ, ցեխային բնույթ կրող չերևույթներ և վողջ աշխատանքի վոչ-բոլորովին հստակ արտահայտված քաղաքական զարգացում: Յեթե մենք չորրորդ կոնգրեսսում ել ստիպված ենք նորից դնել այս հարցը, ապա կոնգրեսսն ընդհանուր առմամբ կարող ե

սակը, սոցիալական հասարակական ապահովութիւնն ու դաստիարակութիւնն: Սրանով ԿԻՄ-ն առաջինն եր, վոր փորձում եր սահմանել բանվոր չերիտասարդութեան դրութեան վերջնական նպատակն արտադրութեան մեջ: Մինչև իսկ Յերիտասարդական Խոտերնացիոնալի Շտուտգարտի կոնգրեսսի 1907 թվին ընդունած ծրագիրն իր հիմքում (թեև նրա առանձին պահանջներից նշանավոր մասը դեռ պահպանում են իրանց այժմեցութեւնը) միայն ռեֆորմների մի ծրագիր եր, վորի մեջ չկային նույնիսկ մի շարք կարևոր պահանջներ (արձակուրդ, զանազան հասակների համար բանվորական որվա կրճատում և այլն):

Մոսկվայում ընդունված ծրագիրը, ընդհանրապես, չերիտասարդ բանվորութեան տնտեսական պայքարի մի հեղափոխական ծրագիր եր միջազգային չափով, վորը վճռական կերպով բացասում եր մանկահասակների աշխատանքը, իսկ մինչև 18 տարեկանների համար առաջադրում եր, անկախ կապիտալիզմի բարի կամքից և հնարավորութեւններից, մի շարք կարևոր պահանջներ ինչպես նյութական, նույնպես և առողջապահական ու դաստիարակչական:

Յերբորդ հարցը, վոր կոնգրեսսը մանրամասն քննութեան առավ, վերաբերում եր միլիտարիզմի դեմ մղվելիք կովի մոտակա խնդիրներ:

Երևալով չերկրորդ համաշխարհային կոնգրեսսի վորոշումները՝ նա մշտական զորքի վերացման, միջնորդ դատարանների, պատերազմի դեպքում ընդհանուր գործադուլ առաջ բերելու մասին սոցիալ-պատրիոտների պացիֆիստական դատարկ ֆրազեոլոգիային նորից հակադրեց լեւինյան պարզ լոգոլենգներ, այն է՝ «պայքար մանրբուրժուական պացիֆիզմի դեմ», «բուրժուազիզմի զինաթափում», «բուրժուական զորքի կազմալուծում և նրա ոգտագործումը պրոլետարիատի նպատակների համար», «խմպերիալիստական պատերազմների վերածումը քաղաքացիականի»:

Վիճաբանութեւններն այս հարցի շուրջը միջազգային լարված քաղաքական դրութեան պայմաններում մեծ նշանակութեւն ունեցան: Ընդունվեցին շատ գործնական դիրեկտիվներ բուրժուական զորքերում աշխատանք տանելու մասին, և վերջնական ձևակերպում ստացան մի շարք կոնկրետ խնդիրներ:

Նրանց նշանակութեւնը մեծ եր վոչ միայն այն պատճառով, վոր դրանով հիմք եր դրվում կոմյերիտմիութեւնների կոմմունիստական մասսայական աշխատանքներին ու նրանց մեթոդներին այդ ասպարիզում, այլև այն պատճառով, վոր դրանով ԿԻՄ-ը հիմք դրեց հակամիլիտարիստական փալուն աշխատանքներին Գերմանիայի նվաճած շրջաններում, Ռուրի գրավման միջոցին:

Այս չերեք կարևոր հարցերի քննութիւնը
և հին կազմակերպչական ձևերի փոփոխման մա-
սին ընդունած վորոշումներով չերրորդ համաշ-
խարհային կոնգրեսսը կոնկրետացրեց հիմնական
խնդրի ելական կողմերը, այն է՝ Կոմյերիտմիու-
թյունը զարգացնել վորպէս յերիտասարդ բանվո-
րության կոմմունիստական մասսայական կազմա-
կերպութիւն յեվ դրանով ստեղծել յերիտասարդ
պրոլետարիատի ղեկավարող որգան: Ընդունելով
ԿիՄ-ի առաջարկված ծրագիրը՝ կոնգրեսսը լրացրեց
ու վերջացրեց պատանեկան կոմմունիստական
մասսայական կազմակերպության դերի, խնդիրնե-
րի յեվ աշխատանքի մեթոդների բլուրեղացման
գործը:

Յերրորդ կոնգրեսսի վորոշումները շուտով
պետք է լուրջ փորձութիւնների չենթարկվելին:

Ինտերնացիոնալի ներքին դրութիւնն այն-
պէս եր զարգանում, վոր միջազգային անցքերի
ամբողջ ընթացքը միութիւններից պահանջում
եր ուժեղացրած քաղաքական աշխատանք: 1923
թվին Յեվրոպայում ծագած խոշոր անցքերի մի-
ջոցին պարզվեց, վոր Կոմինտերնի սեկցիաներում
գեռեա պահպանվել ելին ոպպորտունիստական
տրադիցիաների բավական խոշոր մնացորդներ:
Գերմանիայում, Բոլղարիայում և Լեհաստանում
կոմմունիստական կուսակցութիւնները հեղափո-

խական խոշոր բռնկումների մոմենտին իրանց
կոչման բարձրութիւն վրա չկարողացան մնալ:
Դրանց հետևող պարտութիւններն այս կուսա-
կցութիւնների շարքերում դիսկուսիա առաջա-
ցրին այդ անցքերի դասերի մասին: Դիսկուսիան
չսահմանափակվեց անմիջապէս այդ չերկրներով,
այլ շուտով տարածվեց ամբողջ Ինտերնացիոնա-
լում: Այս դիսկուսիայի ժամանակ պատանեկան
կազմակերպութիւնները հաճախ խառնվում ելին
քաղաքական կովին իրանց հատուկ տաքարջու-
նութիւնը: Բոլոր կուսակցութիւնների մեջ, մա-
նավանդ ոպպորտունիստական թեքում ունեցող
կուսակցութիւնների մեջ, ինչպէս, որինակ, Բոլ-
ղարիայում, պատանեկան կազմակերպութիւն-
ներն առաջինն ելին դուրս գալիս կուսակցու-
թիւն կենսկոմների սխալների դեմ և ամենայե-
ռանդուն կերպով մասնակցում ելին ամբողջ դիս-
կուսիային: Յերիտմիութիւնները նորից Կոմին-
տերնի լավագույն պաշտպանները հանդիսացան
ոպպորտունիզմի դեմ մղած կովում:

Ուժեղ քաղաքական գործունեութիւնն այս
նոր շրջանն, այնուամենայնիվ, տարբերվում եր
Յերիտինտերնացիոնալի առաջին շրջանից, չերբ
միութիւնները ներկայացնում ելին զուտ քաղա-
քական մարտական կազմակերպութիւններ:
Տարբերվում եր նրանով, վոր այժմ նրանց գոր-

ծունեությունը չէր սահմանափակվում միայն քաղաքականությունում: Քաղաքական գործունեությունն հետ գուցենթաց ԿԻՄ-ի սեկցիաները շարունակում էին իրանց յեռանդուն աշխատանքը նաև ուրիշ ուղղությունում, զլխավորապես բուրժուական միլիտարիզմի դեմ կռվելով:

Առաջին անգամ ԿԻՄ-ը հակամիլիտարիստական պրոպագանդայից անցավ անմիջական յելույթների: Այս կամպանիայի սկիզբն այն լայն հակապատերազմյան շաբաթն էր, վոր կազմակերպվեց 1923 թվի մարտի 11—18-ը և վորը մի փալուն էջ է կազմում Խնտերնացիոնալի պատմություն մեջ: Նախքան այս շաբաթի կազմակերպումը ԿԻՄ-ի Գործկոմը, յերբորդ կոնգրեսսի վորոշման համաձայն, դիմեց մյուս յերկու սոցիալիստական յերիտասարդական Խնտերնացիոնալներին՝ առաջարկելով մասնակցել շաբաթին: Այդ արվեց յերիտասարդ բանվորության առաջ այդ կազմակերպությունների կեղծավոր քաղաքականությունը մերկացնելու նպատակով: Յեվ իսկապես, յերկու Խնտերնացիոնալն էլ հրաժարվեցին մասնակցելուց: Սոցիալ-պատրիստական Խնտերնացիոնալը գտնում էր, վոր միլիտարիզմի և պատերազմի վտանգի դեմ պայքարելը և առանձնապես Ռուրի շրջանի գրավման դեմ բողոքի կամպանիա կազմակերպելը յերիտա-

սարդություն գործը չէ, այլ հասակավորներին Վիեննայի Միջազգային Միությունը նույն տեսակետին էր և նույնպես հրաժարվեց մասնակցելուց:

Կոմունիստական Յերիտիստերնացիոնալը ինքն անցկացրեց այդ պրոպագանդիստական շաբաթը: Նա նորից իր ազիտացիայով ընդգրկեց յերիտասարդ բանվորների լայն մասսաները և տարավ իր յետևից:

Գերմանիայի, Ֆրանսիայի և Չեխո-Սլովակիայի բուրժուական կառավարություններն այդ կամպանիային պատասխանեցին բանտարկություններով և կոմյերիտմիության ակտիվ աշխատավորներին հետապնդելով:

Սակայն հենց նույն տարում հակամիլիտարիստական աշխատանքը դուրս էր յեկել պրոպագանդիստական շրջանից. յեվրոպական շատ միությունների մեջ մեր ընկերներն ստիպված էին իրանց վրա վերցնել շատ պատասխանատու աշխատանք: Միջին Յեվրոպայում ծագեց մի փոքրիկ պատերազմ: Նա, ճիշտ է, չէր կատարվում թնդանոթների, տանկաների ու զրահապատների միջոցով: Ֆրանսիական իմպերիալիզմը բավականացավ նրանով, վոր բավական խոշոր թիվ գործով զբաղեց գերմանական խոշոր ինդուստրիայի կենտրոններից մեկը—Ռուրի շրջանը:

Մակաչն այս «փոքրիկ խաղաղ յեղութիւն» ունեւ ժամանակակից իմպերիալիստական պատերազմի բոլոր հատկանիշները: Ֆրանսիայի չեռիտասարդ բանվորներն ու գյուղացիները մոբիլիզացիայի յենթարկվելով՝ ուղարկվում ելին ոտար չերկիր, փորտեղ նրանք պարտական ելին կռվելու իրանց «հայրենիքի» կապիտալիստների շահերի համար: Կոմմունիստական Խնտերնացիոնալը ճիշտ բնութագրեց այս պատերազմը, փորպես իմպերիալիստական պատերազմ, փորն իր մեջ պարունակում է հեղափոխական բռնկման սաղմեր: Այս բնութագրից յեղնելով՝ հեղափոխական բանվորները պետք է իրենց նպատակ դնելին չերկու ժողովուրդների մեջ ծագած այդ պատերազմը վերածելու քաղաքացիական կռվի:

Այս աշխատանքի գործնական կազմակերպումն իր վրա վերցրեց Կոմյերիտական Խնտերնացիոնալը: Նա ֆրանսիացիներին կողմից գրաված շրջանն ուղարկեց անլեզալ աշխատանքի փորձառություն ունեցող մեծ թվով ընկերներ միջին-չեմրոպական բոլոր չերկրներին: Այդ ընկերները գերմանական կոմյերիտմիության տեղական կազմակերպությունների և ֆրանսիական կոմյերիտմիության Կենտկոմի հետ համերաշխ գործակցությամբ սկսեցին ֆրանսիական գաղութային զորքերի շարքերը կազմալուծող լայն աշխատանք:

Այս աշխատանքն սկսվեց Ռուրի գրավումից անմիջապես հետո: Յերբ ֆրանսիական և աֆրիկական զորքերը մտան, որինակ, Դյուսսելդորֆ, նրանք արդեն գտան քաղաքի պատերին փակցրած ֆրանսիական կոմյերիտմիության կենտկոմի կոչը ֆրանսերեն և արաբական լեզուներով:

Հակամիլիտարիստական այս աշխատանքի տեխնիկան որեցոր լավանում եր: Նրա առաջին հաջողությունները չերկացին 1923 թվի գարնանը, չերբ զանազան զորամասերում առաջ չեկան զանազան խլրտումներ, փորի հետևանքով այդ զորամասերը չետ կանչվեցին գրաված շրջաններին: Ֆրանսիական կառավարությունն ստիպված եր հատուկ հանձնաժողով ուղարկել այդ խռովությունների պատճառը քննելու համար: Այդ հանձնաժողովի չեզրակացության համաձայն սկսվեցին հետապնդումներ և կատարվեցին բազմաթիվ բանտարկություններ: Այս բոլորը վերջացան Մայնցի նշանավոր պրոցեսսով, փորի ժամանակ ֆրանսիական զինվորական դատարանի առաջ կանգնեցին գերմանացի, ֆրանսիացի, ավստրիացի, սերբ, չեխ և արաբ 150 կոմյերիտականներ:

Ավելի պակաս հաջողությամբ ելին գնում ԿիՄ-ի սեկցիաների աշխատանքները մյուս ասպարեզներում և ամենից առաջ տնտեսական պրոֆեսսիոնալ աշխատանքների ասպարիզում:

Աշխատանքի այս ասպարիզում նկատելի հաջողութիւն չեր նկատվում և վոչ մի չերկրում: Այս հանգամանքը բացատրվում էր մասամբ նրանով, վոր կոմմունիստական պատանեկան կազմակերպութիւնները հեռացել էին իրանց նախկին բաղադրիչ—տերրիտորիալ բաղադրիչ, բայց դեռ չէին ամրացել նոր բջիջներում—ձեռնարկութիւնների մեջ:

Գործնականում արտադրական բջիջների կազմակերպումը հանդիպեց ավելի մեծ դժվարութիւնների, քան այդ յենթադրվում էր: Այն դիմադրութիւնը, վոր նկատվում էր կոնգրեսում միջանի պատգամավորների կողմից, հանդես չեկավ նաև համարյա բոլոր միութիւնների մեջ, չերբ քննվում էին կոնգրեսի վորոշումները: Այս դիսկուսսիայի վրա իզուր բավական շատ թանգազին ժամանակ գործադրվեց: Այնտեղ, վորտեղ տարաձայնութիւնները վերջացան, և աշխատանքն սկսվեց, շատ շուտ կարելի չեր նկատել, վոր արտադրական բջիջների սիստեմի կազմակերպումը կատարելապես արդարացավ և խոշոր նշանակութիւն ունեցավ: Այն ձեռնարկութիւններում, վորտեղ հաջողվել էր ամրանալ, բջիջները արագ մեծանում էին, և հետզհետե վոչ միայն ավելանում էր անդամների թիվը, այլև փոխվում էր նրանց սոցիալական կազմը. պրոլետարական

տարրերն ուժեղանում էին բջիջներում: Թուլացման շրջանին հետեց նոր ուժեղացման շրջանը: ԿԻՄ-ի կարևոր սեկցիաներում նրանց անդամների թիվը չերրորդ և չորրորդ կոնգրեսների միջանկյալ շրջանում ավելացավ մոտ 160 հազարով:

Առաջին տեղը աճման տեսակետից բռնում էր Ռուսաստանի կոմյերիամիութիւնը, վորը 1921—22 թվերին նույնպես կորցնելով իր անդամների նշանավոր մասը, նորից աճեց և չերրորդ կոնգրեսի ժամանակ 420 հազար, իսկ չորրորդ կոնգրեսի ժամանակ 520 հազար անդամ ուներ: Գերմանական միութիւնը 28 հազարից հասել էր 70 հազարի: Հոլանդերյան պարտութիւնից հետո, չերբ կառավարութիւն խստութիւններն ուժեղացել էին, այդ թիվը հասավ 40 հազարի: Ֆրանսիական միութիւնը 4 հազարից հասել էր 7 հազարի: Իտալականը, չնայելով իր զարգացման ծանր պայմաններին, չերկու հազարից հասել էր 4500-ի, ամերիկականը՝ չերկու հազարից հինգ հազարի, անգլիականը՝ վեց հարյուրից հազար հինգ հարյուրի և չեխականն ութ հազարից հասել էր 13.500-ի:

Փանակական այս աճման հետ զուգընթաց աճել էր նաև մեր ազդեցութիւնը չերիտասարդութիւն մասսաների վրա, վորի ապացույցն

եյին մեր միությունների կազմակերպած մի շարք կամպանիաների հաջողությունները:

ԿԻՄ-ի վերելքը համապատասխանում էր սոցիալիստական պատանեկան կազմակերպությունների շարքերի անկմանը: Դա բացատրվում է նրանով, Վոր այդ շրջանում զարգանում ու լայնանում էր մասսայական պայքարը, Վորին ավելի ու ավելի չեր մասնակցում չերիտասարդ բանվորութիւնը: Գործնականում նրանք համոզվում էին, Վոր սոցիալիստական միությունները հակահեղափոխական կազմակերպություններ են: Բացի այդ, Վիեննայի Միջազգային Միության մեջ մտնող սոցիալիստական պատանեկան միությունները կորցրին իրանց անդամների մի մասին այն պատճառով, Վոր նրանք հրաժարվեցին ինքնուրույն գոյութիւնից և միացան սոցիալ-պատրիոտական չերիտասարդական Խնտերնացիոնալին:

Յերրորդ և չորրորդ կոնգրեսների միջանկյալ շրջանի համար բնորոշ են հետևյալ մոմենտները.—ԿԻՄ-ի սեկցիաները վերսկսեցին իրանց քաղաքական գործունեութիւնը, Վոր մասամբ թուլացել էր չերկրորդ կոնգրեսից հետո, քաղաքական աշխատանքին միացնելով աշխատանքը նաև մյուս ասպարեզներում: Արվեց առաջին և կարևոր քայլը՝ հին սոցիալ-դեմոկրատական տերրիտորիալ-կազմակերպչական ձևից բալչևիկյան

կազմակերպչական ձևին—արտադրական բջիջներին անցնելու գործում: Կարևոր չերիտմիություններն ստեղծեցին առաջին արտադրական բջիջները, Վորոնց փորձի վրա հիմնված պիտի տարածվեր կազմակերպչական այդ ձևը արևմտայնվրոպական պայմաններում: Հատուկ պատանեկան խնդիրներից համաչափ և հաջող աշխատանք տարվում էր միայն հակամիլիտարիստական կռվի ասպարիզում:

Տնտեսական-պրոֆեսսիոնալ աշխատանքները, ինչպես և դաստիարակչական աշխատանքները դեռ շարունակում էին սաղմային դրութիւն մեջ մնալ:

1924 թ. հունվարի 15—25 Մոսկվայում կայացած չորրորդ կոնգրեսի առաջ հարց էր դրված ընդունել այնպիսի վորոշումներ, Վորոնք միություններին հնարավորութիւն տալին լրացնելու իրանց գործունեութիւն այս պակասավոր կողմերը: Չորրորդ կոնգրեսն անցնում էր կոմունիստական պատանեկան կազմակերպութիւնների բալչևիկացման լողունգի (նշանաբանի) տակ:

ԿԻՄ-Ի ՍԵԿՑԻԱՆԵՐԻ ԲԱՅԼՇԵՎԻԿԱՑՈՒՄԸ

Այս լոգունգը նշանակում էր, վոր կոմյերիտ-միությունները պետք է վերջնականապես գըտ-նելին իրանց գործունեյության աջն հատուկ ձևերը, վորոնք համապատասխան լինելին իրանց, վոր-պես պրոլետարիատի բայշևիկյան ավանգարդի մի մասի, բնույթին:

Այն միջոցին, չերբ կուսակցությունների համար բայշևիկացման լոգունգը ավելի կամ պակաս չափով արդեն տրված էր լենինիզմի ընդհանուր ծրագրով և բայշևիկյան առաջին կուսակցության, Համամիությունական Կոմկուսի փորձով, պատանեկան կազմակերպությունների գրությունն այլ էր: Բայշևիկյան Կոմյերիտմիության, Ռուսաստանի Կոմյերիտմիության միակ որինակն ուներ միայն պաշտանական անմիջական նշանակութուն, քանի վոր նա ստեղծվել էր գլխավորապես պրոլետարիատի կողմից իշխանու-թյունը վերցնելուն հետևող շրջանում: Պրոլետա-րական պատանեկան կազմակերպությունները

բայշևիկյան մեթոդների թեորիական կողմը նույնպես նոր-նոր էր սկսել մշակվել:

Կոնգրեսան իր առաջ գրված պրոբլեմը լու-ծեց հեակյալ ձևով:

Նա ընդգծեց, վոր անհրաժեշտ է լենինյան իդեաների տարածումը յերիտմիությունների մեջ, վորպես նախադրյալ նրանց բայշևիկացման: Սերա կապ Կոմինտերնի հետ և նրա մատնանշած բայշևիկյան տակտիկայի կիրառում, ավելի խնամք այն մասին, վոր կոմյերիտմիությունն ազատ լինի հակալենինյան թեքումներից—ահա բայշևիկացման առաջին նախադրյալները:

Սակայն Կոմինտերնի բայշևիկյան գործու-նեյության սերտ մասնակցությունը միաժամանակ պետք է լրացվեր լենինիզմի գաղափարների հատուկ պրոպագանդայով առանձին միություն-ների ներսում, այսինքն պետք էր ձեռնարկել կոմյերիտմիության պլանաչափ դաստիարակու-թյանը համաձայն լենինիզմի սկզբունքների:

Հատուկ պատանեկությանը վերաբերող հար-ցերի մասին կոնգրեսան անպայման ճիշտ տեսա-կետ ընդունեց՝ մասնանշելով, վոր ԿԻՄ-ի նախ-կին կոնգրեսաների գիրեկտիվները տալիս են ճշտորեն այն շրջանակները, վորոնց մեջ պետք է դարգտնա պատանեկան կազմակերպությունների բայշևիկյան գործունեյությունը: Հարկավոր էր

միայն աշխատանքները լաֆնացնել ու խորացնել աֆնտեղ, վորտեղ այդ գործունեությունը գտնվում էր դեռ սաղմալին դրության մեջ:

Կոնգրեսսը հատուկ ուշադրություն դարձրեց կազմակերպչական հարցերի վրա: Նա սխալանքի մեջ չընկավ և չսահմանափակեց բալլ-շէկիացումը միայն արտադրական բջիջներ կազմակերպելով և չհամարեց այս վերջինը բալլշէկիացման միակ բովանդակությունը: Նա մատնանշեց, վոր առանց միությունների վերակազմության ըստ արտադրական բջիջների, չի կարող իրականանալ իսկական բալլշէկիացումը:

Այնուհետև կոնգրեսսը լրջորեն զբաղվեց անտեսական պալքարի հարցերով: Մինչ այդ այս գործունեությունը շատ քիչ ուշադրություն էր դարձվում, այնինչ չերիտաբանվորական մասսաների հետաքրքրությունը դեպի իրանց ամենորոյա կարիքներն աճում էր: Վորպեսզի ոգնի միություններին այս ստպարիզում հաջողությամբ առաջ գնալ, կոնգրեսսը մանրամասն ցուցմունքներ տվեց կարմիր պրոֆմիությունների հետ համագործակցելու և ռեֆորմիստական պրոֆմիությունների մեջ փրակցիոն աշխատանք տանելու մեթոդների մասին. նա ցույց տվեց այն միջոցները, վորով պետք էր կապել անտեսական և պրոֆմիութենական աշխատանքն արտադրական բջիջ-

ների գործունեությունից հետ: Կոնգրեսսը ցուցմունքներ տվեց նաև մի շարք գործնական հարցերի մասին, ինչպես, որինակ՝ ձեռնարկություններում չերիտասարդ բանվորների ժողովների, ըստ արդյունաբերության ճյուղերի կոնֆերանսների կազմակերպման, բանվոր չերիտասարդների զանազան կատեգորիաների համար առանձին հատուկ ծրագրերի մշակման և այլն մասին:

Կոնգրեսսի որակարգում առաջին անգամ գրված էր իր ամբողջ լաֆնությունը նույնպես գյուղական չերիտասարդության նվաճման հարցը: Այս հարցին ուղիղ մոտենալով՝ կոնգրեսսը վորոշեց, վոր գյուղական չերիտասարդական մասսաներին մոտենալը պետք է կատարվի գլխավորապես հակամիլիտարիստական աշխատանքի միջոցով, վոր չերիտասարդության կոմմունիստական միությունները բալլշէկիացնելու ամենագլխավոր մոմենտներից մեկն է:

Չորրորդ կոնգրեսսը նախորդ բոլոր կոնգրեսսներից տարբերվում է նրանով, վոր նրա աշխատանքի նշանավոր մասը կատարվում էր հատուկ հանձնաժողովներում, վորոնք մանրամասն քննության ելին չենթարկում ԿԻՄ-ի չեվրոպական և ասիական սեկցիաների դրությունն ու նրանց խնդիրները:

Չորրորդ կոնգրեսսով սկսվեց մի շրջան,

վորի ընթացքում շատ դժվար և հետեւել ամբողջ
Խոսերնացիոնալի զարգացմանն ամբողջութեամբ:

Առաջներում, յերբ յերիտմիութեանները հան-
դիտանում էլին գլխավորապէս պրոպագանդիս-
տական կազմակերպութեաններ, նրանց գործու-
նեցութեանը զանազան յերկրներում մոտավորա-
պէս միանման եր և ընթանում եր համեմատա-
բար նեղ շրջանակներում: Բայց յերբ պատանե-
կան կազմակերպութեաններն սկսեցին մտահնալ
իրանց յերկրների բանվոր յերիտասարդութեան
մասնաներին և յերբ սկսեցին սերտ գործակցու-
թեան կուսակցութեանների հետ, զանազան յեր-
կրներում սկսեց առաջ գալ կոմերիտմիութեան
միմյանցից տարբեր գործունեցութեան:

Նման յերևույթ մեկ անգամ արդեն նկատ-
վել եր պրոլետարական պատանեկան շարժման
զարգացման սկզբնական շրջանում: Այն ժամա-
նակ առաջին պատանեկան կազմակերպութեան-
ները նկատելի չափով տարբերվում էլին միմյան-
ցից, նոյն յերիտասարդ բանվորների ճնշման
աստիճանին ամեն մի առանձին յերկրում:

Չնայած վոր հանձինս ԿԻՄ-ի Գործկոմի
պատանեկան շարժումն ունի միջազգային ընդ-
հանուր ղեկավար մարմին, չնայած վոր մի ընդ-
հանուր միջազգային ծրագրի շնորհիվ նա կրում

և միասնական ընույթ, այնուամենայնիւ՝ ներկա-
յումս մենք հանդիսատես ենք այն բանին, վոր
տարբեր յերկրներում ստեղծվում են պատանե-
կան կազմակերպութեանների տարբեր տիպեր:

Միջազգային պրոլետարական պատանեկան
շարժումը թեւակոխում և իր զարգացման նոր
լայն շրջանը, վորտեղ ազգային առանձնահատ-
կութեանները՝ պայմանավորված ամեն մի յերկրի
հատուկ դրութեամբ, շաղկապված են միջազգային
միասնականութեամբ, ապահովված են միասնա-
կան կենտրոնական ղեկավարութեամբ և ԿԻՄ-ի
ծրագրի գաղափարների միասնականութեամբ:

Սրանով մենք վերջացնում ենք Յերիտասար-
դական Կոմմունիստական Խոսերնացիոնալի պատ-
մութեանը: ԿԻՄ-ի զարգացման պատմութեանը
չորրորդ կոնգրեսից հետո մեզանից կպահանջեր
առանձին յերկրներում ծագած բազմաթիվ ա-
ռանձին նոր պրոբլեմների նկարագրութեանը:

Յերրորդ և չորրորդ կոնգրեսների միջանկյալ
շրջանին, յերբ քաղաքական գործունեցութեանը
մասնակի կերպով գերակշռում եր հատուկ պա-
տանեկան հարցերին, հաջորդեց մի շրջան, վորի
ընթացքում կոմերիտմիութեանները նորից ա-
ռանձին ուշադրութեան սկսեցին դարձնել իրենց
հատուկ պատանեկան խնդիրների վրա և ամենից

առաջ նոր չերիտասարդ բանվորների հոգեբանու-
թյանը հարմարեցրած աշխատանքի մեթոդների
մշակման վրա: Այս շրջանը դեռ վերջացած չէ:
Կոմյերիտմիությունները դեռ վորոնումների մեջ
են, փնտռում են կոմյերիտական կազմակերպու-
թյունների գործունեություն լիտտարյալ ձևեր
իշխանության համար մղվող կռիվ պայմաններում:
Յերկրորդ կոնգրեսսից սկսած այդ գործունեու-
թյան ընդհանուր շրջանակները գծված են, և այդ
աշխատանքի ղեկավարությունը գտնվում է հա-
մամիութենական կոմյերիտմիության ձեռքում:
Հենվելով պրոլետարական և գյուղացիական չերի-
տասարդական մասսաների մեջ տարած կոմուն-
իստական աշխատանքի փորձի վրա, համամիու-
թենական կոմյերիտմիությունը հետազայում նույն-
պես պետք է ակտիվ մասնակցություն ունենա
կոմունիստական պատանեկան աշխատանքի նոր
ձևերի մշակման գործում:

Դրա համար անհրաժեշտ է, վոր համամիու-
թենական կոմյերիտմիության բոլոր անդամները
մանրամասն ուսումնասիրեն ԿԻՄ-ի արտասահ-
մանյան սեկցիաների զարգացման պատմությունը:
Միայն Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապե-
տությունների Միության կոմյերիտմիության
լայն մասսաների գործակցությունը հնարավորու-

թյուն կտա Կոմյերիտական Խնտերնացիոնալին
իրագործելու իր առաջ դրված խոշոր խնդիրները,
վորոնց լուծման համար նա այնքան աշխատանք
է թափել, և վորոնց վերջնական լուծումը կպա-
հանջի ել ավելի մեծ ջանքեր ու բազմաթիվ
գոհաբերություններ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

62

Ներածություն

3

1. Պրոլետարական պատանեկան կազմակերպությունները համաշխարհային պատերազմի ժամանակ 8
2. Կոմունիստական Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի համար 18
3. Բերլինի կոնգրեսը 26
4. Կոմունիստական Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալի առաջին քայլերը 40
5. Ռուսաստանի Կոմյերիտմիությունը և Կոմունիստական Յերիտասարդական Ինտերնացիոնալը (ԿԻՄ-ը) 61
6. Նոր ուղիով 75
7. ԿԻՄ-ի սեկցիաների բաղձնիքները 112

34

ფიზიკა

ფიზიკა 30-4

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0188051

